

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

DEN ENGLISKE FÖRFATTAREN MR BERNARD SHAW OCH HANS SVENSKA ÖFVERSÄTTARE REDAKTÖR HUGO VALLENTIN. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

STOCKHOLM GÄSTAS sedan några dagar af den mycket omstridda irländske dramatörgen Bernard Shaw. Å vidstående för Idun tagna bild se vi författaren till "Mannen och hans öfverman" tillsammans med sin värd i Stockholm och introduktör på svenska scenen redaktör Hugo Vallentin, om hvars öfversättning af Shaws pjäser författaren själf till en intervieware yttrat, att de äro så förträffligt gjorda, att de slagit mera än originalen, hvarför han starkt funderar på att finna någon person, som från hr Vallentins tolkningar kan öfversätta dem tillbaka till engelska igen. Hvilken större och bättre turnerad artighet skulle väl en författare kunna finna på att säga sin öfversättare!

Några minuter med Bernard Shaw.

BERNARD SHAWs dramer ha gått före honom och beredt honom en väg, men den vägen måtte vara ganska tröttsam att vandra efteråt för en man, som är ute på rekreationsresa. Vore det en vanlig människa, skulle det vara synd om honom, nu kan det aldrig bli det, en man som han är antagligen höjd öfver ledsnaden, antingen den som här

kommer af för mycket beundran eller af för litet.

Han tar det också tåligt och gladt, mitt besök, ler till och med ett älskvärdt leende, då jag som en inledning afbördar mig de hälsningar jag fått med mig till honom från några af hans unga beundrarinnor sedan "Mannen och hans öfverman" i vintras.

— Kvinnor tycka om mina dramer, bekräftar han, och allt hvad jag har skrivit är ju också "women's plays", ingenting annat. Det bästa beviset därför är, att mitt senaste drama, ni vet,

"Getting married", har förargat männen och kritiken — —

Han har suttit hopsjunken, den länge knotige mannen, på ett slags låg obekvämliten taburet, i ett hotellrum, hvars larmande, obildade lyx måtte ge honom ett underligt förstahandsintryck af den smakriktning, som härskar hos oss; nu rätar han på sig, pigg af en tanke, glömmer ett ögonblick frukosten, som väntar, och redaktör Vallentin, hans ciceron, som väntar ännu mera, att döma af hans små tecken borta från soffhörnet.

— Ja kritiken — — Vet ni hvarför dramatiken är så ensidig världen öfver, dess kvinnofigurer så omöjligt romantiska, med dygder och fel, som männen anse passa dem? Därför att kritiken skötes af män med samma syn som författarna. Hvarje drama skulle i stället i samma tidning bedömas af en manlig och en kvinnlig penna, tro mig, det skulle göra författarna godt.

Hvarje kritiker borde vara gift med en begåfvad kvinna, som kunde skriva den andra recensionen, där är ju alltid ändå en biljett för frun. Hvad effekt tror ni det skulle haft på Strindberg t. ex., om ni praktiserat den idén här i Sverige?

Skämtar den store skämtaren? Det måste jag ju förutsätta, men försöker tänka tanken ändå, och idén om Strindberg, tagen i förhör dagen efter en premiär, af fruarna B. B—n, S. S—n, D. F—m, A. B—s och L. N. blir enbart uppmuntrande.

Men Shaw säger allvarsamt: — Låt nu se, att Sverige blir det första land, som genomför den reformen.

— Vi ha en ledande kritiker här i Stockholm, fru Anna Branting, och hon har alltid uppskattat edra pjäser, faller redaktör Vallentin in.

— Ja, här har jag ju också gjort lycka. Men vet ni, hvarför mina kvinnofigurer alltid äro så förträffliga? Jag bråkar aldrig med att tänka ut en s. k. kvinnlig karaktär, jag förutsätter alltid, att kvinnorna äro precis likadana som jag själf, och så skrifer jag iväg.

Hos kvinnogestalerna i det stora Shawska galleriet — vi känna en del af dem sedan sistlidne teatersäsong och andra åter från de skådespel, som på svenska äro samlade och utgifna i bokform under titeln "Behagliga stycken och obehagliga" — hos dem skulle vi alltså ha funnit nyckeln till mannen själf, om han icke, den underlige irländaren i sina underliga vägar mellan allvar och skämt och med sitt eget af honom själf uppfunna sätt att ställa allting på hufvudet, gäckade alla försök att fånga honom inom en definition.

E.—ER.

Till åminnelse.

VICTORIA BENEDICTSSON (ERNST AHLGREN)

PÅ VÄSTRA KYRKOGRÅDEN utanför Köpenhamn är fridfullt och stilla. Bullret af storstadens hundratals dundrande vagnar och tusentals trampande fötter, hvisslors hvinande, klockors klang, segerjublet från dem, som kämpat sig fram, det hessa skriet från dem, som trampats ner — allt når hitut så dämpadt som böljebus från en annan värld.

Det är morgon. Högt öfver grafvarna spänner julihimmeln sitt hvalf af tindrande klarhet, och genom soldiset österut skymtas Amagerlandet som en hägring hinsides sundet. Rundt om tufvorna, där de döda sofva, kvicknar lifvet. Fjärilar, som nyss stått upp ur förpuppningens mörker, fladdra på brokiga vingar öfver grässets glittrande dagg, fågelkvitter tycks stråla som osynligt ljus från alla träd och buskars löfverk, luften darrar af insektsurr och frömjölsdans. Allt härute lefver, och hinsides skymtas en sollyst strand.

Vid en af de långa syskonsängar, där de fattige lagts till ro, står en oansenlig sten med fyra inhuggna ord:

ERNST AHLGREN.

IMPLORA PACE.

*

Här begrofs, för 20 år sedan i dessa dagar, en svensk författarinna, som sökt skygd i Danmarks jord efter det hon dött för egen hand. I det borgerliga lifvet hette hon *Victoria Benedictsson*, men i vår vitterhet har hon inskrifvit sig under det mansnamn, som lyser från stenen.

Hennes lefnad räckte 38 vintrar; hennes vittra alstring knappast fyra år. Mycket hann hon icke gifva, och det kan väl sägas, att hon själf, som personlighet, var större än sin diktning.

Sedan hon gick bort ha många vindar blåst i vårt andliga lif; likafullt ha Ernst Ahlgrens berättelser bevarat sin friskhet.

Vi ha skalder af större mått och vitterlekare, hvilkas verk äro rikare skrudade. Ernst Ahlgrens framställning saknar alla bländande

egenskaper, liknar mest en talande stämma med en tydligt framträdande, långtifrån oklädsam skornring. Men det hon talar om känner hon och skildrar det trohjärtadt, ärligt, lefvande. Vi lära oss hålla af det, just som hon själf.

På sin brådsnkande färd mot stjärnorna rider nu för tiden så många skönhetssträfvare verkligheten stolt förbi — uppåt mot den blå oändligheten eller den tindrande tomheten. Som om icke minsta lilla solgrand af en sanning vågde mer än tusen utpekulerade ord.

Aldrig har Ernst Ahlgren drömt sig på ryggen af en vinghäst trafva om på vintergatan och sia utåt rymden. Tvärtom. Hur var det hon skref?

“Jag går barfota på alldaglighetens stora stråkväg, men just det, som gör att jag mer än mina välskoddade medvandrare känner alla stenar och taggar, gör också, att jag bättre än de kan njuta af att känna, hur mjukt och svalt gräset är på de gropkanter, där ingen trampat.”

Hon hatade flärd i dikt som lif. Men hatet var endast avvisidan af hennes djupa, starka, varma kärlek till sanning och arbete.

Lyssnar jag, hör jag en lågmäld röst tala med lidelsens tonfall:

“Älskade arbete, jag inviger mig till din tjänst. Mig är den blåa arbetsblusen kär, ty den är symbolen af det jag kämpar för; den är också en symbol af de medel, jag begagnar. Andligen är jag själf klädd i denna arbetets dräkt, och när jag stryker den af mig efter slutad arbetsdag, då vill jag kunna se tillbaka och tänka: “det var dina grofva händer, som gjorde detta — —”

“— Men man ger sig helt, man delar sig icke. Hör du, man delar sig icke! Ty då blir man ett tomt skal, som arbetet vrakar och kastar bort. Det finns något inne i mig, som gråter och ropar. Blödigheten — kvinnonaturen. Lagg dina händer om den gråtandes strupe och kväf henne! Det jag begär, det kvinnan i mig ligger på knä och tigger om, det måste vara en bisak, något som arbetet helt vårdslöst skänker liksom på köpet — —”

“— I hela världen finns det icke en, som kan sägas stå mig verkligt nära. För alla står jag i andra rummet. Ja, säg sanningen en gång, jag skulle sticka min hand i elden, om det kunde skaffa mig detta främsta rum, som jag aldrig fullständigt ägt.”

Hon stack handen i elden; och jag hör ett dödstrött hjärta skälva i hennes sköna lofsång till lifvet:

“Du eviga kraft och sundhet och lagbundenhet, heliga tillvaro, gif mig friskhet i mitt arbete. Hvad gör det då om mitt lif inte är så bekymmersfritt och vekligt. Om jag bara slipper dö i medvetandet att ha lefvat alldeles, alldeles förgäfvets. Dö! Dö! Dö! — Jag ville upprepa det för mig dag och natt. Det är det, som skall gifva mig kraft att lefva ännu det lilla jag har kvar. Jag älskar döden. Det är han, som har lärt mig älska allt, som lefver. —

Du väntade, du som skall komma, var inte senfärdig och var inte grym. Lagg din hand på mitt hjärta, när det är tid. Jag skall inte be dig dröja en minut, jag skall se till att vara ärdig alltid, när du vill. Men lagg mig inte på din sträckbänk. Har jag inte lidit? Lagg din hand på min panna och låt urverket stanna. Det är ju nog. Låt mig dö, innan det är mig för tungt att lefva, låt mig dö efter en ärlig

arbetsdag, låt mig dö endast därför att mitt hjärta stannar. Det är allt, *allt* hvad jag begär. *Det* vore det bästa, jag kunde hoppas, det vore det käraste, jag skulle kunna önska.

Jag älskar lifvet, lifvet med saf, som stiger, och med puls, som bultar; jag älskar det unga och allt det, som törstar efter ljus och frihet. Men jag ser det med åskådarens lugna öga. — Låt mig arbeta och låt mig dö. I de orden rymmes allt hvad jag för min egen del åstundar.”

Jag har stirrat så stint på stenens inskrift, att ögonen svida och slöjas. Jag sluter dem, och för minnet träder, stödd på två kryckor, en hög och okroppslig skepnad med ett af lidande falnadt ansikte. Ett kvinnoödes förklaring står bakom orden, jag hörde nyss.

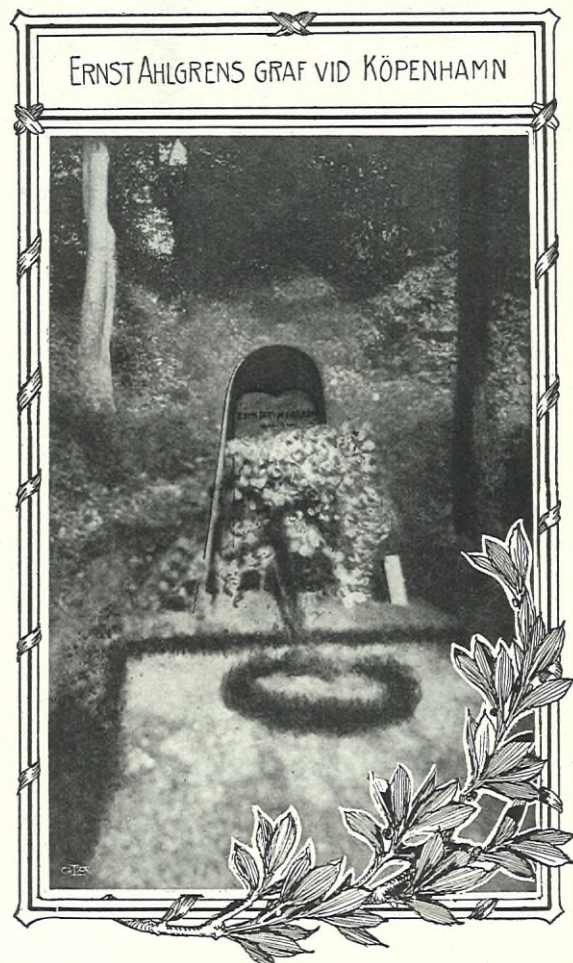
Min ungdoms arbetskamrat och vän, som gaf mig hvad som för dig var heligt: ditt arbete att fullföra, ditt lufs historia att berätta — för mig har uppdraget varit heligt och nu är det utfördt. Verket står under framtidens dom.

Böcker ha sina öden. En hälsas med ris, en annan med ros, och dagens dom kan för ögonblicket skapa framgång åt den ena, nederlag åt den andra; men utöfver stunden räcker icke dess makt. För framtiden gäller, att endast det, som har inneboende lifskraft, lefver.

Också i diktens värld, som i verklighetens, rasar den obönhörliga kampen för tillvaron. Solgudens berg är ingalunda det idyllens hemvist, vi gärna drömma, där ulf och lamm fredligt släcka sin törst i Castalias källa, hvars alltid lika klara vatten speglar oändlighetens blå i sitt djup. Där är blod i gräset på Parnassos' sluttning, många vilddjur gömma sig i lundarne, och många roffglar kretsas öfver Lykoreia.

AXEL LUNDEGÅRD.

ERNST AHLGREN'S GRAF VID KÖPENHAMN

Hvad är

Victoria?
kängor

Namnet “Victoria” i en damkänga är en borgen för bästa material och arbete intill minsta detalj.

Victoria kängor äro oklanderligt välsittande — och af förnäm elegans. Försäljes i finare skoaffärer öfverallt och tillverkas af

LUDVIG TRAUOGOTT, STOCKHOLM.

Pauline Åkerlund.

PÅ CARL LARSSONS väggmålning "Ute blåser sommarvind" ses de blomsterbärande sommarlofs-glada skolflickorna möta en djupt sorgklädd dam, en smärt, en smula böjd, men ännu ungdomlig gestalt, som går sin ensamma väg åt motsatt håll mot ungdomsskaran.

Carl Larsson målade den sorgklädda damen med sin konstnärskamrat Pauline Åkerlund som modell. Hon hade då nyligen förlorat sin make, Johan Åkerlund, målare också han. Till tack för modellståendet tecknade Carl Larsson och gaf henne det porträtt, som Idun i dag har nöjet ge en afbild af. Teckningen exponerades på Carl Larssons utställning 1906. Den som ej alltför flyktigt såg denna utställning har säkert detta mästareporträtt i godt minne.

Det är ett mästerverk, ej blott därför att det är öfverlägset genomfördt i säkra, fasta linjer, utan därför att konstnären lyckats — synbarligen utan all ansträngning, så som det endast lyckas för konstnären af Guds nåde — att i en modellteckning ge en själsskildring, ett *portrait d'âme*. Uttrycket i denna af lidandet märkta kvinnas tärda, förändligade ansikte, det spända, sökande i blicken, detta lyssnande efter röster, som ej tränga fram till oss andra, detta har konstnären fångat och betonat — och det är däruti skillnaden ligger mellan ett konstverk och en fotografi.

För att intresseras af detta porträtt behöfver man alls ej veta, *hvem* det föreställer. Men för dem, som kände modellen, var denna

PORTRÄTTMALARINNAN FRU PAULINE ÅKERLUND. EFTER EN TECKNING AF CARL LARSSON.

Några rader till ett porträtt.

teckning frapperande, ej endast genom ömheten i känslan och genom uttryckets skärpa, utan också genom den slående porträttligheten. Ännu en gång: en *konstnärlig* porträttlighet och ej en fotografisk.

Pauline Åkerlund, född Neumüller, afled på Skarpnäck utanför Stockholm den 3 juli. Till våra mera betydande och uppmärksammade konstnärinnor hörde hon ej, och det var ej ofta hon utställde något, men de porträtt i olja eller pastell, man någon gång såg af hennes hand, saknade hvarken känsla eller skicklighet.

Låt mig för resten slippa att mäta konstnärskapets lödighet. Det är som människa och kamrat, Pauline Neumüller gjorde sig afhållen, och det är henne och ej hennes konstnärskap man tänker på nu, när man hör att hon är borta. Både i Perséus' målarskola och vid akademien var hon på sin tid en af dem, som allra kraftigast höllo ihop kretsen af olika element och olika lynnen. Det "Tack för godt kamratskap", Johan Åkerlund — på den tiden hvarken förlovad eller gift med henne — textade på bandet till afskedsbuketten från akademieleverna, när hon lämnade kretsen och reste till Paris för att fortsätta sina studier, det vilja de kvarlevande af kamratkretsen gärna och uppriktigt upprepa nu vid hennes graf.

GEORG NORDENSVAN.

"HUR KAN DU SÄGA, att du kommer mig till besvär! Är du inte min bror, som kommer hem ur främmande land? Jag har ju bara en tårflig bädd att bjuda dig och bara en fattig mans mat, och trångt är det i stugan, men vill du hålla till godo, så gör du mig glad. Tänd pipan, och kom och sätt dig här vid brasan. Du är kanske trött, det känns kanske skönt att hvila, efter dina resor i främmande land!"

Nå, i kväll ska du ingenting berätta, jag ser, att du behöfver hvila. Jag vill berätta, om hur vi haft det här hemma i stället, medan du var i främmande land. Kanske du vill lägga dig på sängen! Åh, gör det, så somnar du kanske in vid min berättelse. Vore det inte skönt?"

Då sade den resande: "Berätta om hur vår moder dog!" "Stilla dog hon, men det är nu så länge sedan att jag glömt. Självt var jag borta, men var far berättade sedan, att hon dog af sorg!"

Då sade den resande: "Hvad hälsade hon till mig?" "Det är så länge sedan, och också far är död, som kunnat berätta det för dig. Men den gamla gården står ännu kvar. Minns du den gamla gården, där vi föddes?"

BRÖDERNA.

Skiss af E. Walter Hülphers.

Då sade den resande: "Blommar ännu rosenbusken under fönstret?" "Nej, rosenbusken är förtorkad, de berättade att den vissnade, då du reste. Ingen bor i gården, man säger, att där spökar."

Då sade den resande: "Står ännu aspen, som alltid skälde öfver grinden?"

"Nej, aspen, som skälde öfver grinden, höggo de bort, då du reste. Också milstolpen utanför gården, där så många trötta vägfärande hvilat, refvo de bort. Intet annat återstår än den öde gården."

Då sade den resande: "Och vår syster, hvar bor nu vår syster?" "I grafven bor vår syster sen tio långa år. Tyngre var det dock, medan hon lefde."

"Och blef det skam öfver vår syster?" "Ja, det blef skam öfver vår syster, då du reste!"

Då sade den resande: "Då har jag inte längre en broder!" "Jo, din broder lefver. Och när han nu ser ditt ansikte, minns han hur allt en gång var i den öde gården. Broder, sofver du inte ännu?"

Dagen därpå.

Jag ville döda dig i natt, men du slöt aldrig dina ögon. Och när skyn öfver den ensamma furan, som du ser så fridfullt gunga sina vaggor i vinden, blef hvitgrå i brottning mellan natt och dag, då tyckte jag, att vår moder steg fram till mig i bädden.

Och långsamt sade hon: "Jag önskade jag lefde, så att jag fick fägna den hemkomne."

Och hon förbyttes i en dimma, och dimman skingrades, och vid min säng stod rosenbusken, och den kunde tala:

"Att jag ändå kunde bära rosor som förr, han gladdes så mycket däråt, den hemkomne!"

Och jag såg i samma drömmar aspen vid grinden, som önskade att han lefvat för att fägna dig, och milstolpen vid vägen, att han

Barngarderoben är en svensk upplaga af den enda i utlandet existerande tidningen i denna bransch och står i förbindelse med kontinentens förmånsta barnkläders-affärer och erhåller från dem rikhaltiga mönster till allt hvad som hör en väl försedd barngarderob till. Tidningen är också tungtvande på sitt område samt utgifves på flere språk och i kolossala upplagor.

Barngarderoben

Pris för helt år 3 kr., halft år 1:60 kr. Lösnummer 30 öre.

Barngarderoben utkommer med ett rikhaltigt illustrerad nummer i mån., åtföljdt af en dubbelsidig mönsterbilaga med en mängd tillklippningsmönster. Den bör sålunda blifva af ofantligt värde för hvarje moder, helst som den därtill lämnar henne en god hjälp med barnens sysselsättande, och gifver mer än tillräcklig ersättning för prenumerationspriset.

kunnat bjuda dig en plats att hvila på, medan du aftorkade din svett.

Men ännu sade jag:

“Förbannelse öfver honom!”

Då såg jag vår syster stå vid min bädd, sådan hon var i skammen.

“Se,” sade hon, “vår moder förlät ju mig!”

“Ack, nu vet du, jag är min moders son! Var välkommen i min stuga!”

Tredje dagen.

Ser du, jag hade ju så när glömt vår moder, som var så god, och rosenbusken och aspen och milstenen och vår syster, då du ändtligen kom. O, vår syster, huru mycket mer än förr jag måste ha älskat vår syster, när hon kom i skam, ty för hennes skull måste jag ju också hata. O, vår moder, du rosenträd, huru mycket mer älskar jag er inte nu, då ni äro döda. O, milsten vid vägen! Broder, nu vet jag, att jag också varit i främmande land. Låt oss sätta oss här vid spisen, låt oss tända den väntande veden!

Då sade den resande:

“Berätta hur du kunde glömma vår moder!”

“Hat hette gården jag kom till, där glömde jag min moder.”

Kif hette åkern jag plöjde, där glömde jag rosenträdets våld hette sådden jag sådde, där glömde jag aspens varsel.

Nöd hette skörden jag skördade, där glömde jag milstenens hvila.

Ett enda glömde jag aldrig, min stackars syster och dig.”

Då sade den resande:

“Längre bort än jag har du varit i främmande land.”

Fjärde dagen.

Då berättade den resande:

“Fjärran vandrade jag bland främmande folk och främmande länder, och intet var så svårt som att jag mistat min moder.

Hos hedningarna har jag varit, och de älskade hvarandra och hatade hvarandra som vi, och intet var heller där värre för en son än när han måste gå bort från sin moder.

Då svor jag att göra min moder godt igen, och när jag bar en sten ur vägen, som kunnat välta en förbifarandes lass, eller när jag rätade upp en blomma, som blifvit nedslagen af regnet, då tyckte jag, att jag gjorde det åt min moder, och det vardt ändå värdt att lefva, fast jag gick i främmande länder fjärran från min moder.

En dag räddade jag ett litet barn, ett litet onyttigt hednabarn med fara för mitt lif.

“Hur kan du gå och göra så?” sade en främling till mig. “Hur kan du våga ditt lif för ett barns och ett sådant barns till, en hednings, ett af gudarna öfvergifvet intet?”

Då svarade jag:

“Detta gjorde jag åt min moder!”

Och männen i det främmande landet hade blifvit hårdt ansatta af sina fiender och vädjade till min hjälp. Då grep jag också till svärdet, och fienden blef slagen, men mycket blod hade jag måst blöda, så att jag själf låg hvit och svag.

Då frågade de, prisande mig, hur jag, som var en främling, ändå så glad velat låta mitt blod för deras sak. Jag svarade dem intet, ty då skulle de ansett mig för en däre, men jag log, och till mig själf sade jag:

“Detta gjorde jag åt min moder. Endast åt min moder.”

På detta sätt gick jag omkring i främmande land, men alltid talade jag med min moder. Jag såg också rosenbusken blomma mot rutan med de hvita gardinerna, jag hörde aspen

i skymningen prassla öfver den röda grinden, jag satt på milstenen och talade gladt samman med vår syster och dig. Och alltid gjorde jag det, hvar än jag färdades, alltid gjorde jag det.

Och aldrig åldrades vår moder, aldrig visnade rosenbusken, aldrig tystnade ni, mina kära, på milstenen, och allt hvad jag brutit en gång var glömdt.

Och nu, när jag kommer hem igen, icke som en förlorad son, utan som en rik man, då skulle allt detta inte finnas till och därute skulle jag aldrig ha talat hvarken med min moder eller det andra, som var mig dyrt och kärt! Nej, du talar i sömnen, du vet inte hvad du säger. Hur har du kunnat komma till så fjärran land, att din moder inte kunde följa dig dit! Nej, vår moder lefver, rosenbusken blommar, aspen hviskar ännu och milstenen står. Utan skam är min syster, jag talar med henne hvar afton som jag talar med dig. Men du har åldrats, broder, du ensam har åldrats och din blick är hård.

Ser du, det är för att du älskat vår moder mindre än jag som du åldrats.”

“Hat hette gården jag kom till, där glömde jag min moder.”

Kif hette åkern jag plöjde, där glömde jag rosenträdets våld hette sådden jag sådde, där glömde jag kvällens hviskning.

Nöd hette skörden jag skördade, där glömde jag milstenens hvila.

Ett enda glömde jag aldrig, mig själf, mig själf och mitt hat.”

Femte dagen.

Återstår endast att berätta, hur jag kom till den öde gården.

Gräset hade grott i gångarna, syrenerna blommade ännu tunga och rika och skymde gården från vägen, men också bland dem hade vinden gått fram och rifvit bland grenverket med järnklor, och ur de tomma fönstren stirrade hålligt mörker mot solskenet.

Gräs växte öfver sängarne, där det förr blommade så rikt af löfkojor, nejlikor och soliga liljor, och trädet, som far planterade när jag föddes, mitt vackra födelsedagsträd, låg fallt och förtorkadt. Mina steg genljödo mot marken, som om jag gått öfver håliga rum. En enda liten fågel hörde jag, men det var ingen sång, utan ett vilset, oroligt läte likt råttornas pipande. Och jag mindes fågelsången förr, den glittrande, den droppande.

O, hvarför steg jag någonsin in i den öde gården, hvarför lät jag dörrarna genljuda i den tomma tystnaden, där allt sof och ändå vakade, där själfva luften var fylld af förmultning och ändå lefde, och där genjuden hviskade långt efter hvarje steg. Minns du, om vi någonsin hörde dessa rysliga genjud, medan vi ännu bebodde gården. Nej, de vaknade först sedan.

Där stod jag till sist inne i ett rum med tapeterna nedrifna i långa stycken utåt golvet. Öfver hela rummet gick en disk sådan krämarne använda i sina salubodar. Men på disken stod en vägskaål öfverlupen af fukt och rost, på den ena skålen stod en skimrande metallvik, men den andra var tom och lyft i höjden.

I taket hängde spindelväf och damm, ur ett hål i pappen föll sågspån ner på golvet i det öde rummet. Och på golvet var grått af damm, brunt af stoft ur krämarens kryddlådor. O, hur denna luft därinne förskräckte mig, ty du skall veta, att jag var ensam!

Då såg jag en solstråle beröra vägens tunga, och ett ögonblick tyckte jag, att skålen med vikten ville höja sig, men det var en villa. Och en rätta sprang fram öfver pappen i taket, och sedan ljudet upphört, började sågspånen att rasa. Så föll den några ögonblick ännu,

och jag tyckte mig höra dess fallande, men åter var allt stilla.

Då mindes jag att det var i det rummet jag föddes. En gång föddes jag i det rummet! Där under vägskaålen! Och nu förstår jag, hvad som låg på den skålen, som var lyft i höjden, nu, sen du kommit hem och åter kommit mig att minnas min moder.

Och medan jag ännu stod där, såg jag droppar lysa i solen på fönsterbrädet, stora, tunga droppar, som om någon stått där och gråtit. Nej, det var speglande mercurium, som lämnats kvar af krämarne, men gripen af fasa flydde jag min väg.”

Då reste sig den resande.

“Farväl, broder! När jag kommer tillbaka från den öde gården, vill jag berätta dig, att den är alldeles som förr!”

Blommornas mission.

DÅ JAG NYLIGEN under ofvanstående rubrik läste i våra dagliga tidningar, huru i en af landets mindre städer endast blommorna, som gäfvos åt de “nybakade” studenterna, representerade en summa af omkring 1,200 kronor, kom jag äfven att tänka på ett annat tillfälle, då samma rubrik kan användas, nämligen vid afslutningarna i våra flickskolor. Det är alldeles otroligt sådan massa blommor eleverna anse sig skyldiga att uppvakta sina lärarinnor med. Ja, en hel del tycker det ej vara nog med att klasslärarinnan får en bukett, utan tror sig böra visa samma uppmärksamhet äfven mot föreståndarinnan och en eller annan mer omtyckt ämneslärarinna. Och intet ondt i det, men — alla ha inte samma resurser att komma med. En del föräldrar har inte råd att bestå dyrbara buketter, i synnerhet där det finns många barn, en del tycker, att det är en dum vana och vill ej vara med om det. Den lilla stackare, som då kommer utan, blir föremål för kamraternas öfverlägsna frågor. “Jag hade tre buketter och min syster fyra, och du har ingen.” Lärarinnan kanske alls inte märker, hvem som har eller hvem som inte har, men för barnet blir det en plåga. Jag såg vid senaste årsafslutning i en af våra större skolor här, hur en af lärarinnorna såg nästan olycklig ut för hvar och en, som kom och ökade på förrådet; hur hon skulle få hela denna massa blommor med sig hem, kunde hon inte förstå. Visserligen vet jag en del lärarinnor, som från skolan sända hela härligheten direkt till något sjukhus. Där göra de åtminstone någon nytta. Men hvarför inte, som i Ateneum tror jag det är, förbjuda alla blommor vid afslutningarna? Inte kommer det i fråga vid våra goss-skolor. Det går för sig ändå, och jag tror, att förhållandet mellan lärare och elever är lika godt för det. Det enda skälet för blommorna ligger väl i blomsterhandlarnes intresse, men bruket af blommor vid alla möjliga tillfällen har vunnit så stor utbredning den senare tiden, så de reda sig nog ändå. Nu är inte meningen att alls inte skänka bort några blommor, utan endast att få bort detta obligatoriska slöseri. Men kan ni ge en ros eller en bukett åt en ensam eller en sjuk, då skall ni ge dem med glädje, och de skola bli mottagna med tacksamhet, och så ha blommorna utfört sin mission, att glädja och upprisa.

RIDLI.

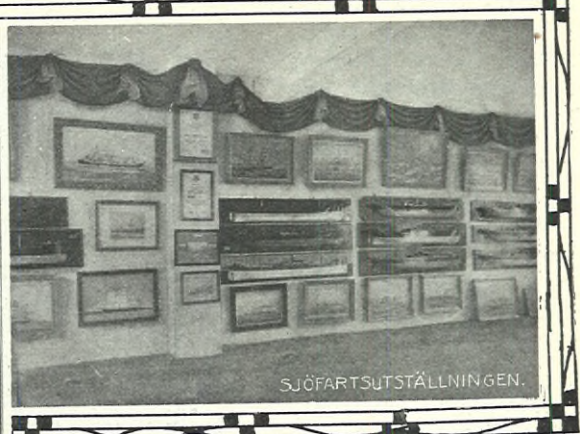
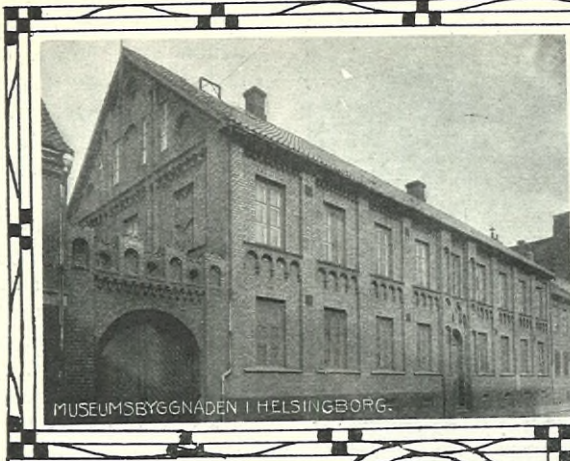
Göteborg 5 juli 1908.

**Skönhet
är
makt.**

För hvarje dam torde det vara af största intresse att taga kännedom om sättet för en rationell hudvård. Detta tillfälle gifves i de värdefulla praktiska råd som erhållas uti vår stora bok afhandlande **Skönhetens hemlighet**. Boken erhålles gratis och franko. Tillskrif oss i dag.

**Parfymeri
Louise,
— Stockholm. —**

I EN TID, då jäsanje krafter äro i rörelse, då svallet af den ekonomiska intressekampens bränningar slår högt mot skyn, i en sådan tid kan det synas underligt att tala om ett nyväckt historiskt intresse. Och dock är detta i ej ringa grad kännetecknande för vår tid. Mycket, ja, det mesta af en äldre kultur har ohjälpligt förstörts, ja till och med spåren af densamma ha utplånats af senare tiders vandaler. Men på sista tiden har man blifvit varsammare, historiens kringströdda gulnade blad hopsamlas från världens alla hörn, den bleka traditionen får hälsans färg och de kringflytande spillrorna på tidens oroliga haf tillvaratagas och hamna i museet eller hos den rastlöse enskilde samlaren.

Hvarje tid har sitt lynne och anpassar sig därefter. Men på det yttersta af dessa dagar har man blifvit varse, att vi haft en arkitektur som är stadd i utdöende. Här och hvar kunna vi ännu påträffa en portklapp, en vacker portal, men snart har den sista hemtrefliga kåken försvunnit, hänsynslöst kväfd af grannen, den bornerade skyskraparen, som förvägrat honom ljus och luft. Våra målare ha återvänt till hembygden och söka gjuta nytt lif i gamla former, och samma längtan besjalar äfven den moderne arkitekten. Det är fast mark under fötterna han söker — och det är sannerligen ej en dag för tidigt.

Vi lefva i demokratiens århundrade. Det är därför ej att förundra sig öfver, att bibliotekens och arkivens skatter, som under sekler varit skyddade från profana blickar, krypa fram ur sina gömslen och närma sig de många i landena.

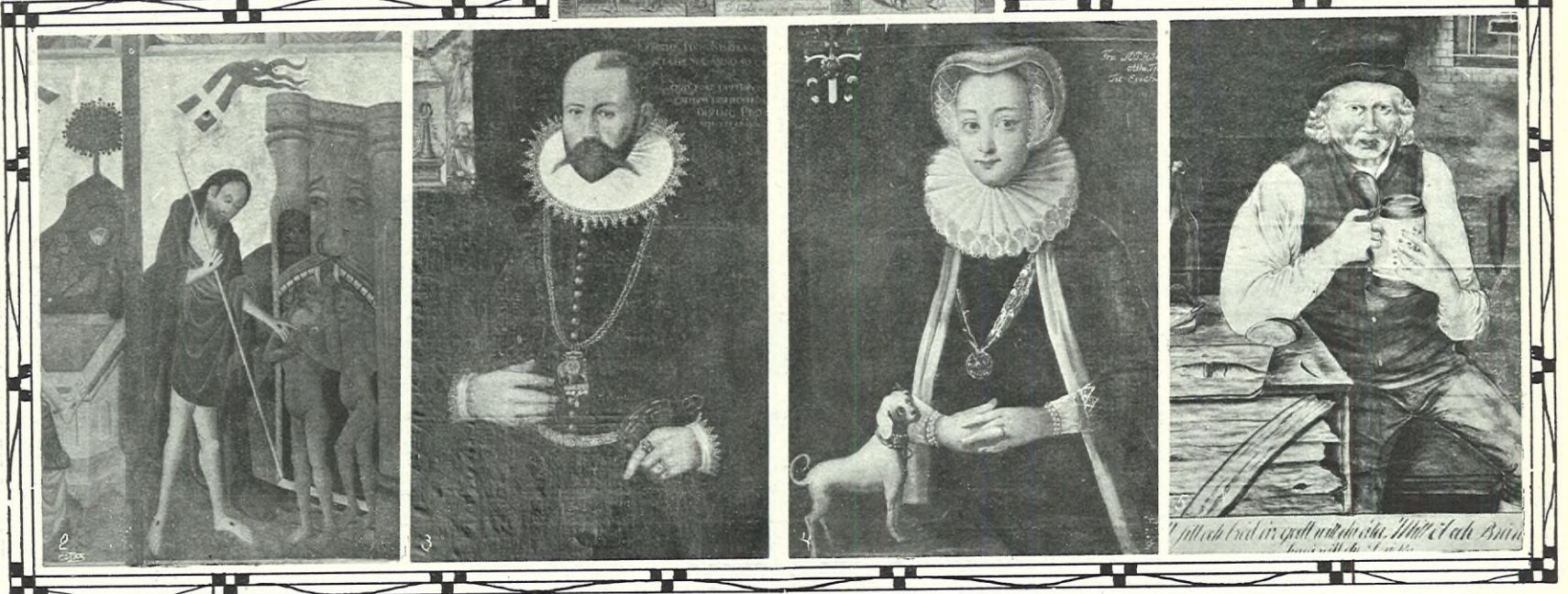
Ett sådant närmande, ägnadt att fördjupa och väcka intresse för en särskild del af vårt stora fosterland, vill en historisk-topografisk utställning förmedla. Och det är just detta man nere i den väna Sundsstad, just då dessa

rader nå läsaren, har satt i scen. En händelse ser ofta ut som en tanke. Om så är, kunde Helsingborg ej på bättre sätt celebrera 250-årsminnet af Skånelands förening med Sverige.

Ett par ord om utställningen och dess ledande män.

Densamma är förlagd till en gammal skolbyggnad, som genom tidsenlig restaurering blifvit inredd till museum, afsedt att inom den allra närmaste tiden öppna sina portar för allmänheten. Här ha 5 rymliga salar, smakfullt dekorerade, ställts till den historiska utställningens disposition, och utställningsföremålen ha hopbragts från bibliotek och arkiv i Stockholm, Lund och Köpenhamn, hvarförutom enskilda personer på skilda platser i Sverige och Danmark omfattat planen med intresse.

Initiativet till utställningen har tagits af den om stadens utveckling och dess fornminnen så varmt intresserade och framsynte konsul Oscar Trapp, representant i riksdagens förste kammar. En värdefull hjälp erhöill han i major G.

1. Christopher Ulfeld, slottsherre på Helsingborg 1630—1649. 2. Medeltida målning i Helsingborgs kyrka. 3. Tycho Brahe, efter ett oljefärgsporträtt från Skokloster. 4. Sophia Brahe, Tychos berömda syster. Efter enda existerande oljefärgsporträtt. 5. Den första kända tafla af framl. professor J. C. Boklund, sign. 1832. Alfr. B. Nilsson foto.

LUZERN

○ Förräm vistelseort under sommaren. ○
G:D HOTEL NATIONAL

Härligaste läge vid Vierwaldstätterajön.
Rum från 4 kr. • Ill. prospekt gratis.
Telegramadress: "National".

Peyron, hvilken med mindre vanlig energi samlat en betydande och från historisk synpunkt värdefull samling "helsingborgiana", sällsynta tryck, kopparstick, litteratur m. m. äfvensom fotografier af framlidna personer etc. Denna unika samling intager ett särskildt rum å utställningen.

Vidare har anordnats, i betraktande af att Helsingborgs handelsflotta intager det tredje rummet bland Sveriges städer, en sjöfartsutställning, illustrerad med en mångfald fartygsmodeller och ett större illustrativt material af fartyg från förr och nu.

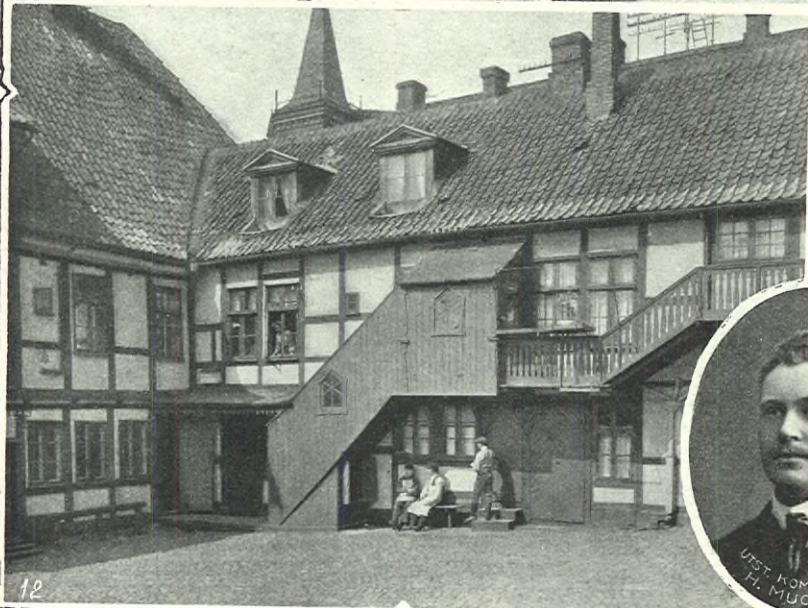
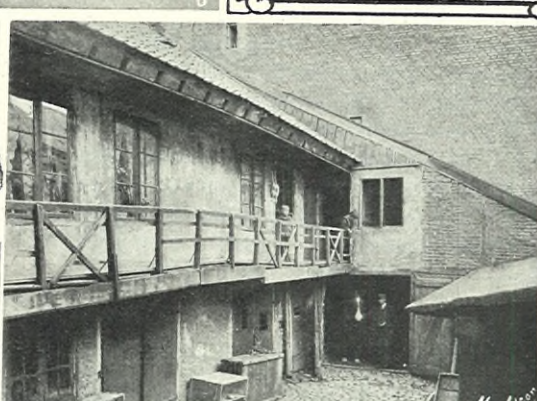
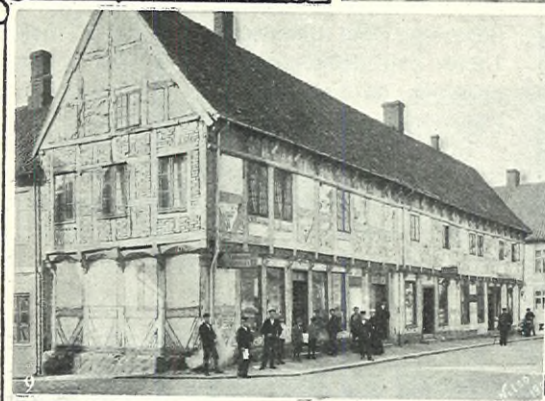
Vid ett besök på den instruktiva utställningen fängslas man bland annat af en liten intressant Tycho Brahe-kollektion. Denne, herre till Knuts-torp, som han älskade kalla sig, torde få betraktas som den ryktbaraste skåning, som någonsin lefvat. Hans fader var befallningsman på Helsingborgs slott, där han också slutade sina dagar. Ett af Tycho Brahes barn ligger begrafvet i Helsingborgs

kyrka, hvarom ett epitafium bär vittne, och i Helsingborgs omedelbara grannskap, på den lilla ön Hven, reste sig en gång hans stolta slott Uranienborg. Förunderligt! Af detta återstår knappt mera än en stenhög, men ett handbref från den store astronomen, pryddigt som det vore skrifvet i går, till en kvinnlig anförvant, finnes till påseende å utställningen. Vördigt vid hans sida hänger ett porträtt i olja, det enda exemplar som gått till eftervärlden, af Tychos syster, Sophia Brahe, den märkligaste skånska kvinna som någonsin lefvat.

Vi vilja ej gå allt för mycket i detalj. Det rikliga illustrationsmaterialet lämnar en föreställning om hvad utställningen innehåller.

Men från alla de gamla taflorna och porträtten förnimmer man svunna släktens klappande hjärta och brännande pulslag. Mäniskorna äro alltid desamma — det är moderna, skräddarens konst, som växlar.

ALFRED B. NILSON.

6. DANSKARNE UNDER KRISTIAN V:S ANFÖRANDE BELÄGRA HELSINGBORGS SLOTT ÅR 1676. EFTER ETT SAMTIDA KOPPARSTICK. 7. HELSINGBORG I BÖRJAN AF 1800-TALET. EFTER EN OLJEMÅLNING. 8. HELSINGBORG I MIDTEN AF 1800-TALET. EFTER EN OLJEMÅLNING. 9-12. GAMLA GÅRDAR OCH HUS I HELSINGBORG. 13. EN VY FRÅN DET MODERNA HELSINGBORG. ALFRED B. NILSON FOTO.

Eslöfutställ-
ningen och

Konseljen
på Trollenäs

MEDAN å ena sidan vårt land undergår en svår ekonomisk kris och skakas af farliga inre stridigheter, visar sig å andra sidan en kraftig verksamhetslust och god vilja, som nu senast tagit sig uttryck på vår modernärings område. Det är den stora, nyligen öppnade landbruksutställningen i Eslöf, hvilken på ett lysande sätt häfdar vår afsevärdt höga jordbrukskultur.

Bland utställningens många intressanta uppvisningar förekommer äfven ett mönsterhem för småbrukare, som med sin typiskt skånska prägel och sina många förträffliga anordningar är ägnadt att sprida intresse för det svenska småbruket öfver allt vårt land.

Ett uppseendeväckande moment är jämväl knutet till denna utställning, nämligen det af allvarlig fosterländsk anda genomträngda tal, som konungen höll vid öppningshögtidigheterna och hvari han manade alla svensksinnade medborgare att samlas i gemensamt arbete mot tidens onda och samhällsupplösande krafter.

Vid den konselj, som konungen kort därefter höll hos utställningsstyrelsens ordförande, höfjägmästaren friherre Nils Trolle å Trollenäs, hemkallades, som bekant, envoyén Günther från Kristiania för att å regeringens vägnar medla i den stora arbetarkonflikten, hvars fredliga lösning hela landet med ifver hoppas på.

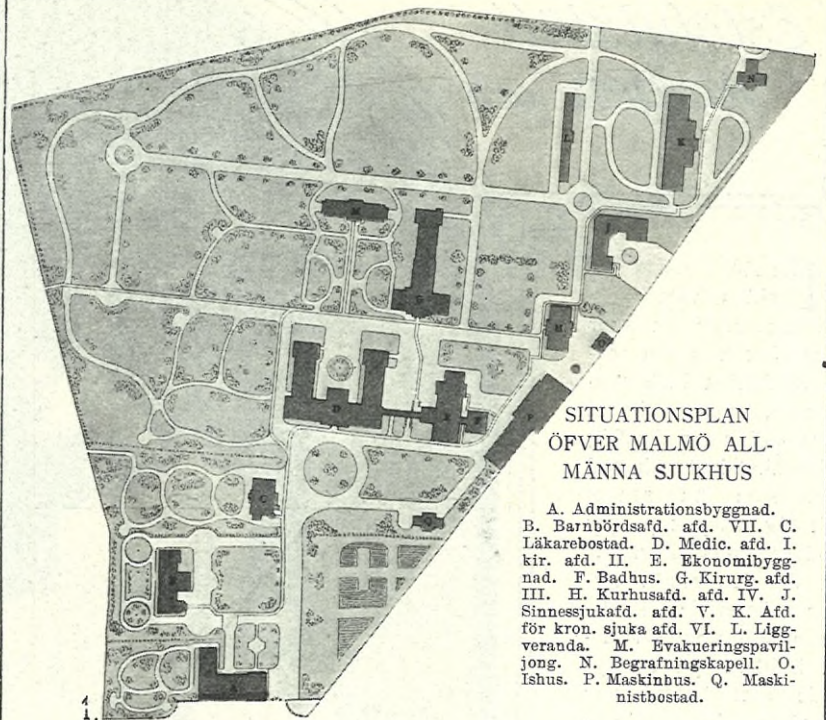
1. KONUNG GUSTAF PÅ TROLLENÄS. BLAND DE ÖFRIGA MÄRKAS, RÄKNADT FRÅN VÄNSTER: UTRIKESMINISTERN TROLLE, FRIHERRINNAN SILFVERSKJÖLD, F. HORN, FRIHERRINNAN TROLLE, F. LEIJONHUFVUD, GREFVE CARL WACHTMEISTER, JORDBRUKSMINISTERN ALFRED PETERSSON, FRU EKMAN, F. KLINGSPOR, SJÖMINISTERN GREFVE C. EHRENSVÄRD OCH STATSMINISTERN A. LINDMAN. 2. UTSIKT ÖFVER LANDBRUKSUTSTÄLLNINGEN I ESLÖF. FÖJERS ATELIER FOTO.

Konungens skånska eriksgata.

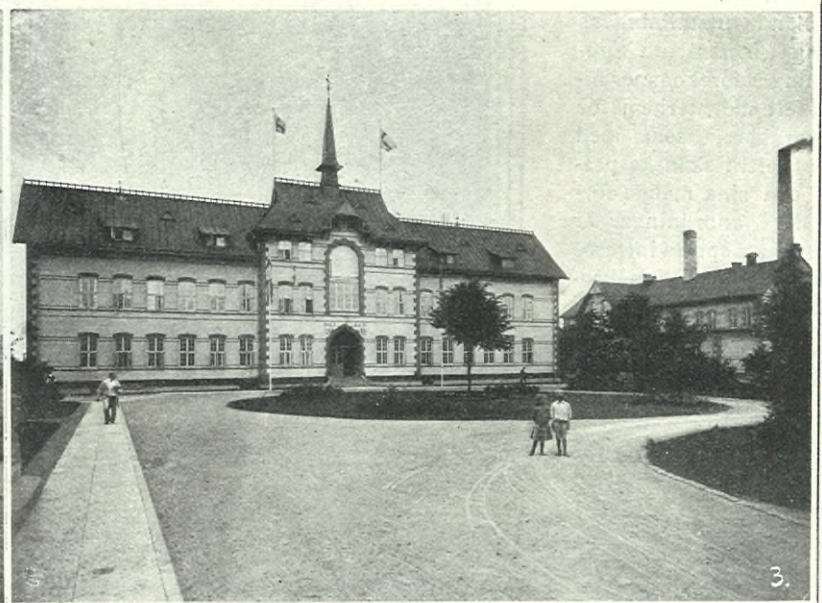
SEDAN FLERA DAGAR tillbaka vistas konung Gustaf nere i sin sydligaste provins Skåne. Med ett par af de stolta skånska adelsgodsen, Trolleån och Skabersjö, som hvilopunkter, har han genomrest landskapet i flere riktningar, gjort en tur längs kusten och därvid t. o. m. medhunnit Skanör och Falsterbo. Ett något längre besök har gjorts i Ystad, där bl. a. dragonregementets kasern besökts och Ystads egenartadt vackra saltsjöbaden. Som sig bör på en sannskyldig eriksgata har vädret varit det vackraste och stämningen överallt den hjärtligaste, och konungen har, i de stora städerna liksom å de små orterna, rönt enahanda bevis på att hans besök varit välkommet och varit det därför att han själf förstått att vinna åt sig en obestridd tillgifvenhet. Skåne har icke utan skäl fått namn om sig att hysa rikets oroligaste element, dess många lojala medborgare ha i dessa dagar också haft tillfälle att påminna om sin existens. Att de tagit tillfället i akt att göra detta med demonstrativ värme blir mot bakgrunden af de senaste manövrerna i den stora industrikampen lätt förklarligt.

Konungens besök i Malmö och å stadens nya allmänna sjukhus, för hvilket hans majestät särskildt intresserat sig, har blifvit på ett nytt och sorgligt sätt skjutet i förgrunden genom den pinsamma händelsen å fartyget Amalthea i Malmö hamn, där ett

SITUATIONSPLAN ÖFVER MALMÖ ALLMÄNNA SJUKHUS

A. Administrationsbyggnad. B. Barnbördsafd. afd. VII. C. Läkarebostad. D. Medic. afd. I. kir. afd. II. E. Ekonomibyggnad. F. Badhus. G. Kirurg. afd. III. H. Kurhusafd. afd. IV. J. Sinnessjukafd. afd. V. K. Afd. för kron. sjuka afd. VI. L. Liggveranda. M. Evakueringspaviljong. N. Begravningskapell. O. Ishus. P. Maskinbus. Q. Maskinistbostad.

1. SITUATIONSPLAN ÖFVER MALMÖ ALLMÄNNA SJUKHUS. 2. GAMLA SJUKHUSET. 3. ADMINISTRATIONSBYGGNADEN, 4. AFDELNINGARNA V OCH VI SAMT LIGGVERANDAN. 5—7. BILDER FRÅN KONUNG GUSTAFS BESÖK PÅ SJUKHUSET. ATELIER JONN, MALMÖ, FOTO.

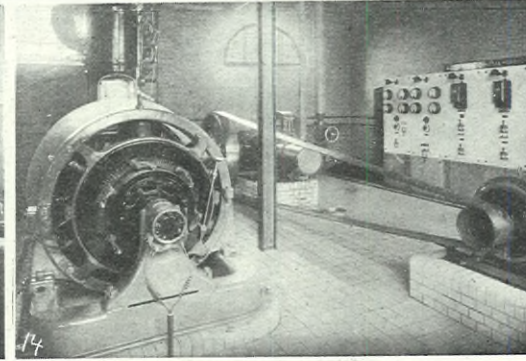
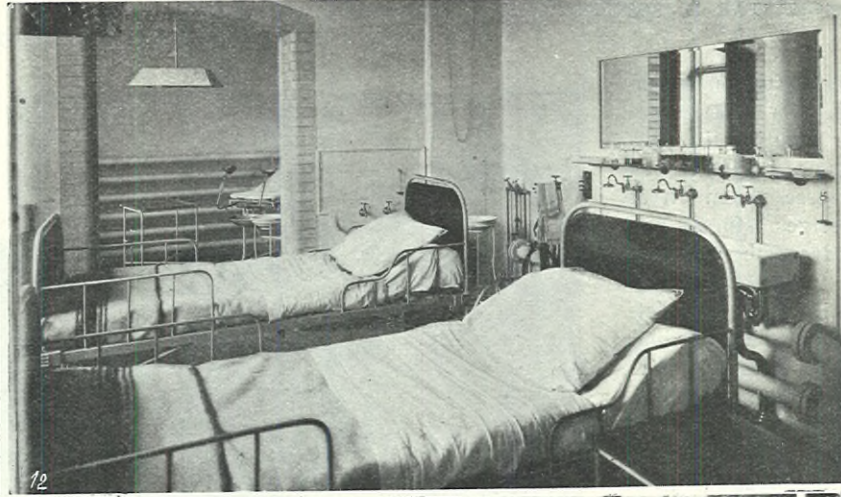
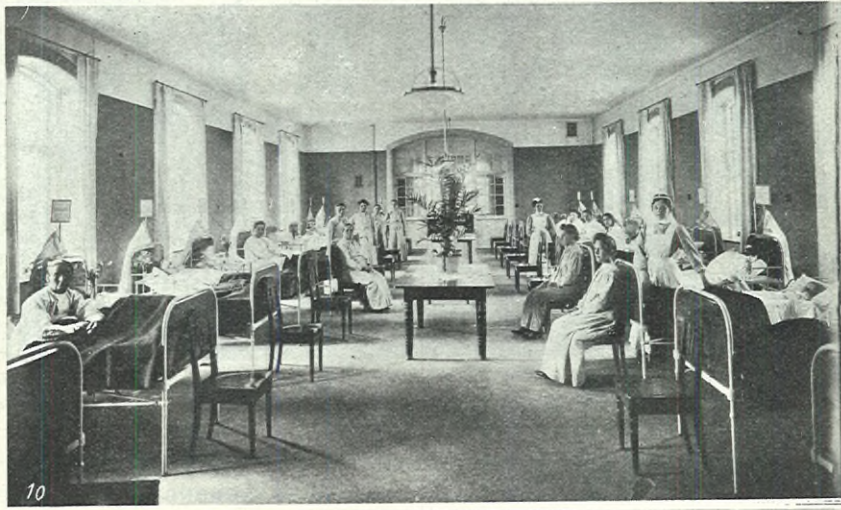
Kungabesöket på Malmö sjukhus.

åttiofem engelska arbetare, som ställföreträd de strejkande svenska stufveriarbetarne, logera. De sju lefvande offren för denna i svenska annaler hittills enastående råa våldsbrott mot de arbetsvilliga främlingarna blevo nämligen internerade å allmänna sjukhuset och besöktes där af konungen, som känt sig manad att personligen uttrycka sin ledsnad öfver det passerade och sitt deltagande för offren för attentatet. Detta föröfvades som bekant natten till söndagen af en person, som lyckades inkasta en bomb genom en lucka å fartygets breddsida och åstadkomma död och förstörelse. Det skiljer sig alltså icke genom sina former och verkningar på något sätt från de anarkistdåd i utlandet, hvilka vi hittills icke känt annat än genom hörsågen, och måste uppfattas som ett hotande tecken till, att det hittills på det hela oblodiga krig, som denna vår och sommar rasat i landet, om icke fred snart slutas, kan af oroselement inom det ena fiendelägrat tas som anledning till upprepade våldsdåd.

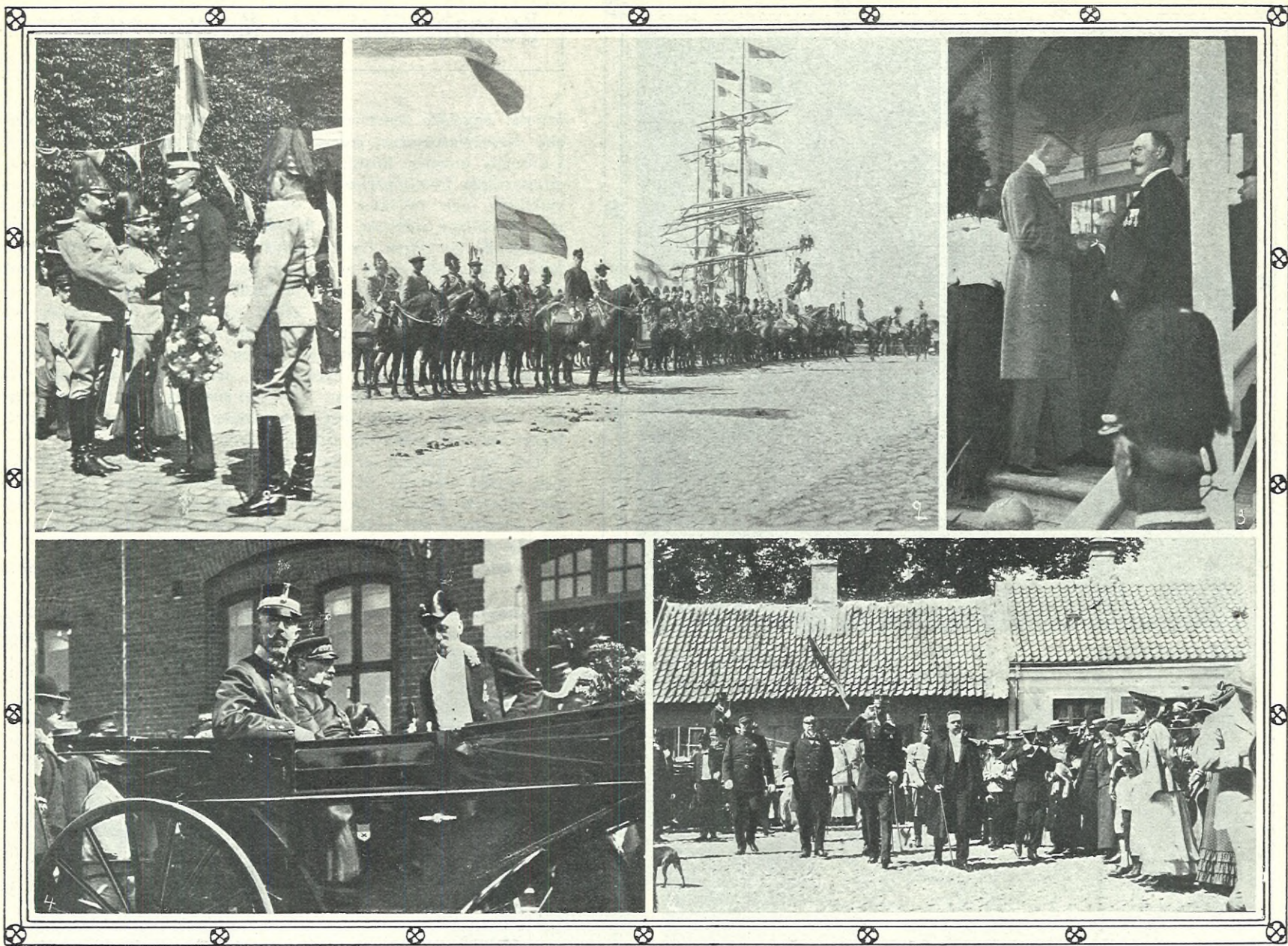
Det var i känslan af den förtrytelse och bestörtning ogärnningen väckte öfverallt dit budet om detsamma nådde, som konungen följande dags middag besökte sjukhuset och de sårade engelska arbetarna, för hvilkas räkning han äfvenledes öfverlämnade en summa penningar.

Då emellertid Malmö allmänna sjukhus oafsedt den aktualitetens

8. GRUPP AF SJUKHUSETS LÄKARE, I MIDTEN ÖFVERLÄKAREN DR BAUER. 9. SYSSLOMANSKONTORET. 10. STORA SALEN PÅ AFDELNING III. 11. POLIKLINIKEN. 12. FÖRLOSSNINGSSALEN. 13. ÅNGKÖKET. 14. MASKINRUMMET. 15. KONUNGEN LÄMNAR SJUKHUSET. ATELIER JONN, MALMÖ, FOTO.

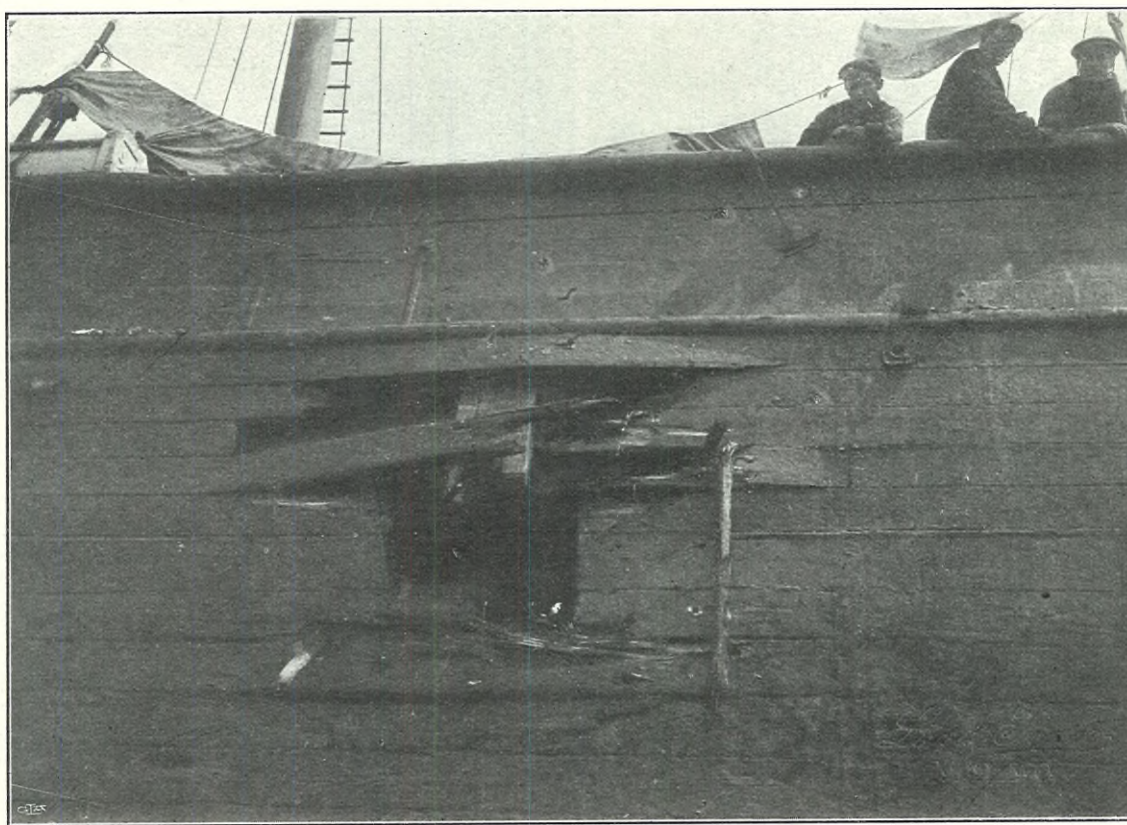

FRÅN KONUNG GUSTAFS BESÖK I YSTAD. 1. KONUNGEN HÅLSAR OFFICERSKÅREN. 2. MILITÄRPARADEN. 3. KONUNGEN SAMTALAR MED DEN KÄNDE SÅNGAREN APOTEKARE SALOMON SMITH. 4. KONUNGEN LÄMNAR DRAGONKASERNEN I SÄLLSKAP MED LANDSHÖFDING TORNERHJELM OCH BORMÄSTAR B. PETERSSON. 5. KONUNGEN, LEDSAGAD AF LEKTOR WIDMANSSON SAMT GREFVARNE LEWENHAUFT OCH DE LA GARDIE, ANLÄNDER TILL FORNMINNESFÖRENINGEN. MARCUS EF1R., YSTAD, FOTO.

sorgliga uppmärksamhet, som i dessa dagar knutits till det samma, har sitt stora intresse såsom ett af Sveriges största och modernaste sjukhus, ha vi velat lämna några interiörer från det samma, till hvilka bilder vi foga en del kortfattade upplysningar.

Då de hittills använda sjukhusbyggnaderna i Malmö visat sig otillräckliga, beviljades år 1903 af stadsfullmäktige ett anslag af ungefär 1,100,000 kr. för uppförande af nya afdelningar, och blefvo dessa färdiga under loppet af 1907. Det nuvarande sjukhuset, som är omgifvet af en större parkanläggning och är afsedt för 324 patienter, utgöres af ett femtontal byggnader. Till dessa höra administrationsbygg-

LOGEMENTSFARTYGET AMALTHEA I MALMÖ HAMN EFTER BOMBATTENTATET MOT DE ENGELSKA STUFVERIARBETARNE. ATELIER JONN, INNEH. R. KÜLLER, FOTO.

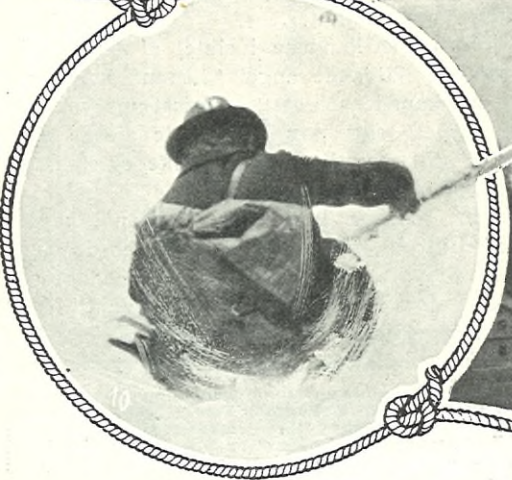
naden med poliklinik och bad m. m., barnbördsafdelningen med plats för 27 patienter, medicinska och kirurgiska afdelningar jämte operations- och röntgensafdelning, afdelning för sinnessjuka och kroniskt sjuka (särskildt lungtuberkulos), ligghall, ekonomibyggnader m. m. Sjukhusets nuvarande läkare, af hvilka vi meddela en grupp-fotografi, äro öfverläkarne å de tre afdelningarna doktor Fritz Bauer å kirurgiska afdelningen, tillika sjukhusets styresman, doktor Algot Pfannenstill å medicinska afdelningen, doktor Otto Gröne. Syssloman är herr Albin Lindberg. Det ståtliga sjukhusets arkitekt är stadsarkitekten i Malmö S. Sörensen.

·SVENSKA·ALPINISTER·PÅ·ÄFVENTYR·I·ITALIEN·

ÄFVEN SVERIGE har alpinister, som oförfärade och fulla af hänförelse för alpjättar-
nes underland uppe i molnregionerna bestiga bergstoppar, som vi andra jordmaskar
bli yra i hufvudet af att endast tänka på. Bland dessa alpinister är en ung stockholms-
journalist hr Anders Pallin (1), hvilken nyligen tillsammans med en grufvingenjör från Malm-
berget, hr C. G. Granström (2), företagit en bestigning af alpernas mäktigaste bergsgrupp
Walliseralperna, med Lyskamm, ett af alpernas vackraste och farligaste berg, 4,538 meter,
som mål. Denna gången lyckades de emellertid ej nå själfva toppen, när starka oväder
mötte de dristiga bergbestigarne och den oerhördt djupa smältande snön dessutom lade hin-
der i vägen. Af de intressanta bilder, vi här äro i tillfälle meddela, ha vi först färden
i diligens genom Sesiadalen (3) till den italienska alphyen Alagna, bestigningens utgångs-
punkt. Den första lavinsnön nåddes på 2,000 meters höjd (4). Föraren var en italiensk
alpveteran Gilasdi Giovanni, som i 30 år vägvisat i Walliseralperna. På 3,000 meters
höjd hölls frukostrast på ett öfversnöadt 25 meter högt alpvärds hus (5), dit man gick direkt
upp på taket. Sedan vadtogo stråpatserna på nytt mot den fjärran hägrande Lyskamm-
toppen, som er af färddelegatarne ses fixera genom sin kikare på bild 6. Vid början af den
första gletschern påtogos snöskorna (7), och så bar det i väg bland ismassorna, hvarvid be-
stigarne voro sammanbundna med rep. Plötsligt drog ovädrät fram från Lombardiet (8),
molnen började bölja nere i dalbottnen. Nu
fanns ej annat att göra än att slå till reträtt
(9), hvarvid man gång på gång störtade ned
genom den lösa snön (10), trots snöskorna.
Omsider nådde man åter människor, i alphyen
Grosseney S:t Jean (11), och fick dricka sig
otörstig efter solbrännan uppe i isregionen (12),
där bergssjukan gärna angriper den, som söker
släcka sin törst. — Hr Pallin har, som sagt,
föret företagit åtskilliga dristiga alpbestig-
ningar i Europa, hvilka färder han skildrar i
en om några veckor hos Albert Bonnier utkom-
mande bok betitlad "Med isyx, gletscherrep
och skidor", och som förvisso skall finna tal-
rika intresserade läsare.

Några skolpojks- och student- minnen från Fyris' strand

i glad oordning upptecknade af Manasse.

Gamla brandkåren och Alfred Littorin.

NÄR KRISTINAS signade klocka ringt nio om aftonen uppe på Styrbiskop och förkunnat, att dagen var slut, inträdde förr i världen liksom en alldeles speciell stämning i den gamla hederliga Fyrisstaden. Klockan en kvart öfver tio började "Torn-Pelle" tuta i luren sina tre utdragna toner från domkyrkans gamla kopparhattar, upprepade tutningen vid hvarje half- och trekvartslag och höll så på, tills klockan slog tre kvart på fyra på morgonen, då natten ansågs förliden.

Det var alltid en hemsk känsla, om man t. ex. var bortbjuden och måste gå ensam hem som pys, att höra denna egendomliga nattsignal, men värre än allt annat var, att efter några timmars sömn vakna med hjärtat i halsgropen halvsittande i sängen för att räkna de dystra djupa slagen från domkyrkans stora klocka, som om dagen begagnades vid mera bemärkta personers begrafningar, men nattetid endast användes vid eldsvåda. Två slag — eldsvåda i Kungsängen, tre slag — Fjärdingen, fyra slag — Svartbäcken och sedermera i medio af 80-talet fem slag — Luthagen.

När man nu efteråt tänker på det, skulle det nog vara ett spektakel af sällsynt art för en nymodern brandkår att t. ex. i kinematograf få se det härliga och trögsmorda maskineri, som utvecklade sig vid eldsvådors utbrytande i Uppsala i slutet på sjuttioalet.

Sprutan n:r 1 — det gula gardet — var pojkarne favoritspruta, och i de frivilliga lederna såg man i den gladaste oordning inrullade stadsbud, docenter vid universitetet, garfvare, bodbetjänter, en och annan student, boktryckare och tidningsredaktörer, med ett ord: människor af alla sorter. — Sprutan n:r 2 — det blåa gardet — bestod utslutande af professorer och universitetets vaktmästare.

För denna hade vi barn en viss vördnad, men kunde naturligtvis inte låta bli att se all den humor, som absolut följde med, då bokmakarne inom alla fakulteterna, både präster, jurister, naturvetenskapsmän, esteter och läkare, alldeles oberoende af ålder, fallenhet eller kroppskrafter under sprutförmannens höga kommando rop tvingades till ett ofta strängt och mattande kroppslarbete.

Sedan vederbörande brandkårsmedlem — om han ej sof alltför djupt — händelsevis blifvit väckt af "Torn-Pelles" ofta ganska häftiga klämtslag, klädde han omsorgsfullt på sig, band det blå, gula, röda eller gröna märket omkring sin hatt, och så tultade den lille snedbente filosofen eller den närsynte, vindögde latinaren på giktbrutna och föga snabba ben längst ute från Kungsängstull eller ända ute från Luthagen i väg till S:t Eriks torg, där i den ännu lefvande gamla "Kuggis"-längan af ljusgula stenhuss både "gula" och "blå" sprutan hade sina respektive stall vägg i vägg. Detta öfveranstängande lunkande tog sin modiga tre kvarts timme och satte ofta den hjärtklappande delinkventen ur stridbart skick. Så skulle fanan med numret fram, lyktan med det färgade glaset tändas, slangarna plockas ned från väggarna och läggas på vagnen, och efter tio minuters väntande på flere medlemmar och ifrigt löpande i fåvitsko hit och dit bar det ändtligen i väg, och det stora, tunga, omoderna åbäcket, en kolossal handspruta för 40 man, rasslade i väg genom S:t Eriks gränd. Förspända med

FRÖKEN ANNA JOHANNA DAHLBERG.

EN HUNDRAÅRING.

PÅ VIRÅ BRUK i Södermanland firades den 6:te juli en sekelfest, som nog länge kommer att förblifva i de närvarandes minne. Den vördade åldringen, som med förlåtlig stolthet kan tala om, att hon lefvat under 7 konungars regering, hyllades också på allt sätt. Alla de släktingar intill fjärde led, som kunnat närvara, hade naturligtvis infunnit sig och dessutom förde extra båt och extratåg en hel del vänner till den festligt klädda högtidsplatsen. Fröken Dahlberg har ännu alla sina själsförmögenheter i behåll, rör sig med förvånansvärd lätthet och följer med aldrig svikande intresse alla händelser för dagen. Huru roligt och lärorikt är det ej, att höra den kära åldringen berätta om flydda tider! En mängd lyckönskningar från när och fjärran kommo äfven den gamla till del, i form af bref, blomstersändningar och telegram, däribland äfven från änkedrottningen. Och då vid festmiddagen 100-åringens skål föreslogs, beledsagad af hurrarop och dånande kanonskott, var ej månet öga torrt. Öfver henne själf hvilade ett sådant skimmer af lycka och de kloka ögonen glänste af glädje. Ja, det var ett ögonblick man aldrig kan glömma N—A.

100-ÅRINGEN (X) MED SINA GÄSTER PÅ MÄRKESDAGEN.

linor om axlarne och med olycksaliga miner sprungo små gråsprängda professorer utan fakultets- eller rangordning, och efteråt, skjutande på så godt de kunde, följde gladeligen deras kolleger, präster, läkare och skönlitterära stormän i vetenskapens värld, alla besjälade af samma mod för att släcka ett tvåvånings trähus långt utanför Vaksala tull. —

De som allra först nådde brandstället voro stadens bryggardrängar, som i vildaste karriär körde sina gamla gröna vattentunnor under ett öronbedöfvande skrammel genom stadens knaggliga gator. Det gällde nästan lifvet, tycktes det, att komma fram först, inte egentligen så mycket för att skaffa vatten till brandstället, utan det var nog den utlofvade "tian åt n:r 1", som spelade största rollen. Vid våra dagars priskaplöpningar fästes nog mycket afseende vid respektive pristagares kondition vid framkomsten i förening med uppnäendet af ett visst ändamål. Från detta bortsåg man totalt i denna bryggardrängarnes "eldsvådelöpfung" i Uppsala, och äfven om, som ofta var fallet, genom den vildsinta farten nästan allt vatten skvalpats ut på vägen, så att knappast ett ämbar stod åter för att vattna den tröttkörda kampen vid framkomsten med, så gjorde det alldeles detsamma, om man bara kunde anmäla, att man inkommit först till platsen. Detta var a och o! Och så efter fem kvart anlände sprutorna, men kunde på en lång stund inte komma i gång, då det ej fanns tillräckligt med vatten, ty vattenledningen gick inte ännu så långt ut, och elden hade redan slukat hela den stora vinden och öfre våningen och frossade som bäst bland bottenvåningens trappuppgångar och rum. Ute på gatan och inne på gården lågo i mycket sorglig oordning delar af soffor, stolar och salsbord, locket och pedalen till en taffel, kommoder med trasigt innehåll, sönderslitna gardiner och krossade trymåer, allt utslängt från öfre våningen genom fönstren af de oundvikliga ädla "räddarne", som alltid infunno sig vid dessa för dem storartade folknöjen, och i en soffa på den leriga åkern midt emot den brinnande byggnaden sutto två skolkamrater, som förlorat allt hvad de ägde utom det obetydliga, de klädt på sig, och den ene grät bittert, inte öfver uppbrunna kläder, möbler och skolböcker, utan öfver en förlorad 25-öres "ärtklyka" att skjuta sönder fönsterrutor med. Men "Torn-Pelle" borta i domkyrkan klämtar och klämtar, så att svetten lackar, och har stuckit ut en röd lykta på en stång, som pekar åt Vaksala till, och hela Uppsala är på benen midt i den gråkalla, svarta novembernatten, och "grisarne" och vaktkarlarne med gröna band om hattarne ha fullt sjå att hålla folk från brasan. Och när så elden antänder huset bredvid och ena skorstenen i det stora trähuset hotar falla och under sin tyngd begrava hela akademistaten på en gång, sändes från gula sprutan den första välgörande strålduschen öfver härden efter halfannan timmes skön väntan, och en sex timmars eldsvåda med nattvak och förspilld morgondag begynner, en eldsvåda, som Sabelström med sina stockholmspojkar i våra dar kunnat dämpa och bekämpa på ungefär tio minuter.

Så voro förhållandena i slutet af sjuttioalet, då som en räddande ängel "Littan" kom, rensade, omskapade och satte ett visst upprykande lif i spelet, som nog fortfarande gjorde eldsvådorna till hemska, men kanske ej så långa och riskabla folknöjen som förr.

Hvem kommer inte ihåg "Littan", kapten Alfred Littorin, gymnastikläraren med de pigga ljusblå ögonen, det breda, lustiga leendet och eldröda stora polisongerna, Stanleyhatt, kort hals, hvisselpipan alltid hängande till hands i kedja frampå kavajen och den undergifna, kan-

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt tillförlitliga, moderna o. eleganta

Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: Blusliff 40 öre, Kjölsmönster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmönster 50 öre, Kragmönster (Pelle-
rin) 50 öre, Kappmönster 60 öre, Nationaldräktmönster 1 kr.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till

Mästern Samuelsgatan 43, Stockholm

Iduns Mönsterafd.

ske något för kuschade hunden Chico i hälarne. "Littan" var nog, uppriktigt taladt, fruktad af flertalet skolungdomar för sitt ofta uppbrusande och barska sätt; det var det forna Karlbergs kadetttag, som ännu lefde kvar hos honom, men han hatade och gick till rätta med allt, som hade smak af penalism och öfversitteri i allmänhet, och han var omotligt rättvis, äfven om hans rättsskipning var besläktad med gubben Arpis och dennes förut omtalade "påkolja". Jag vet få, som så blixtnabbt kunde göra sig åtlydda som Littorin, och det verkade rent af som trolleri, när gymnastiksalen vimlade af två till tre hundra pojkar på en gång, som pratade, skrattade, sjöngo och tjöto som vildar och "Littans" hvis-selpipa plötsligt skar igenom det hela med en kort ilsken signal. Som om man afklippt en elektrisk tråd afstannade på en gång skränet, och det blef så tyst, att man skulle kunnat höra en fluga surra. Satt man på en bänk och drog af sig byxorna för att klä sig gymnastikklädd, så måste man sitta kvar oklädd i en ofta obekväm ställning, och hade man just med möda klättrat upp på en lina i tak, gällde det att lik en urskogens apa klänga sig fast där uppe, äfven om fingrarna svedo och blodet rusade till pannan, och så sitta mol tyst, tills "Littan" ropade "lediga" och stojet fick fortgå.

Så ljud en lång ihållande signal, som betydde uppställning. Med ohyggligt barsk min gick "Littan" med hastiga steg framför fronten, räknade pojkarna rote efter rote i följande ordning: första, tredje, fjärde, femte och andra rotarne, hviskade sakta ett ord eller par med förste rotmästaren, som högtidligt stod i full gif akt framför sin rote, och ve den rotmästare, som då räknat fel på sina pojkar! Med sitt skinnbeslagna långnotisblock smetade "Littan" till delinkventen tvärs öfver pannan, så att det skvatt i hela gymnastiksalen och det gick kallkårar öfver ryggen på oss småtingar-nybörjare.

Oenighet pojkarne emellan hade Littorin sitt alldeles särskilda patentsätt att upplara, och härvidlag kröpo nog de gamla inrotade Karlbergstagen kanske väl robust i dagen. Han lade rent af an på att, när han såg två pojkar, som omöjligen kunde dra' jämnt, genast hetsa dem samman till slagsmål. Då afbröts all gymnastik, det bildades en stor ring omkring de kämpande, Littorin arrangerade själf ringens form och storlek, så några kittlande ord till de båda parterna, och så var tuppfäkningen i full rasande gång. Denna fick lugnt fortgå till åskådarnes både fasa och förnöjelse och afbröts vanligen af "Littan" själf, men aldrig förrän mycket blod runnit och den ene eller helst båda kämparne fått ett öga inmuradt, som sedan i flere veckors tid skiftade i alla regnbågens färger, slutande med en rund ram i skönaste svenska blå och gula som omslöt ett blodsprängdt, eldrödt öga.

På några få undantag när upprepades sällan en sådan blodig strid mellan samma motståndare, utan såg man ofta, huru två fiender ett par dagar efteråt gladeligen gingo arm i arm som de sätaste vänner i världen, och det var nog det, "Littan" åsyftade med denna enligt mångens åsikt halfbarbariska, men enligt hans egen tanke oundvikliga metod.

Alla dessa till hälften arrangerade slagsmål afslutades nämligen alltid med offentlig handskakning och ibland brodersfamn de stridande emellan, blåsning till uppställning, höger om marsch och ett sonort, rungande kommando: Sjung!

Och sångare och blindpipor, vänner och fiender, gymnaster och icke gymnaster stämde i af

GIF ICKE ROSOR, SKYMNING...

Skymning, gif mig ej rosor,
blundande glömska gif,
dagen har varit dunkel och svept
i moln som mitt lif.

Och jag sitter vid fönstret, men
kan ej se att sy;
längst därnere i väster brinner
en rosensky...

En rosensky, som speglar sin
glöd i min egen håg
bortom tysta tankars sakta gli-
dande tåg...

Gif icke rosor, skymning, glömska,
glömska gif!
Dagen är död och jag sydde en
svepeduk till mitt lif.

Men hvarför tänds en flamma,
när det lider mot natt och
höst,
hvarför går jag mot kvällen med
en purpurbrand i mitt bröst?
JANE GERNANDT-CLAINE.

hjärtans grund för att gemensamt sjunga fre-
dens lof, och fredshymnen i marschtakt var
alltjämt i alla år densamma:

"Ritsch! Ratsch fili bom bom bom
fru Söderström' och lilla mamsell Ros."

Näst den blindaste lydriad hade "Littan" på

sitt banér skrivvit: renlighet. Hvarje dag gick han sin särskilda exkursionsrond bakom fronten, och äfven om man trodde sig ha fullt godt samvete, var det inte utan, att man kände sig som den där skulle afrättas, då man stod i sträng gif-aktställning och "Littan" tvärstannade bakom ens rygg och lappade till med den långa skinnpärmen i bakhufvudet på en, så att det blixtrade för ögonen och knäna vacklade. Jag fick en gång ett sådant där öfverraskande rapp som anmärkning för allt för långt hår i nacken, hvilket Littorin ansåg vara lika med "bosch", men undgick, Gud ske lof, att som "Grisen" och några söta nummer till få rappet för "otvättad Hals".

Detta var "Littans" fasa och straffades på ett för syndaren högst förödmjukande sätt. Efter åtskilliga svidande slag öfver halsen fick den halssmutsiga stackarn själf gå in och hämta tortyrredskapet, käppen eller rättare ridspöt, inne i kaptens egen kabyss borta i södra hörnan af gymnastiksalen, därefter skulle han öfverlämna det till "Littan", så böja sig och krypa in mellan hans ben, och så begynte ett bearbetande af sitsen på ett ytterst kännbart sätt. Sista akten i denna kur bestod däri, att någon yngling kommenderades att föra "Pelle-Snusk" i örat förbi hela fronten och förevisa honom för hånande och spegloskastande kamrater.

Efter den betan begagnade både syndaren och hela afdelningen förresten mera tvålv än någonsin vid morgonvasken klockan sex om morgonen, en och annan återföll, men väcktes på nytt genom en upprepad kur af ofvannämnd art, men "Grisen" blef aldrig ren, han led af ohejdad vana och framfördes i frihet minst två gånger i veckan under sex hela år.

I detta enstaka, säregna fall gjorde inte ens den i Svea Rikes Lag redan längesedan bortskaffade "afskräckningsmetoden" den minsta verkan.

Om en hel rote förgått sig genom ohörsamhet, slarf eller dylikt, ställdes man upp i en lång rad bakom hvarandra och så kommenderades: *slå!* Den som stod längst bakom, smällde till sin närmaste man en dundrande "hurri!" och lät den gå vidare. Vid en beskedlig, lätt kindpust kom genast order om bakläxa, och när siste man fått sin örfil, kommenderades helt om, och den stora revanchen kom, smällande, ilsket, häftigt. —

När någon blef sjuk, d. v. s. allvarligt sjuk, var Littorin den mest ömma, uppoffrande person, man gärna kunde tänka sig, grep in hastigt, allvarligt, faderligt och förståndigt.

Så t. ex. då scharlakansfebern rasade i Uppsala och en familj med en massa barn bland de allra första hemsöktes af den farliga gästen, kom Littorin genast skyndande och tog alla de ännu friska ungarna hem till sig, där han dock hade två egna barn att skydda.

Genommusikalisk och begåfvad med en rent af briljant tenor, var Alfred Littorin med vid Uppsalastudenternas första stora sångarfärd till Paris vid utställningen 1867 och hemförde till Sverige under Oscar Arpis ledning den stort artade sångarsegern, så härligt beskrifven af den ännu lefvande och alltjämt ungdomlige Pelle Ödman och i sin helhet skildrad af den så sorgligt genom drunkning omkomne Måns Månsson.

I Arpis led stod han som en af stöttepinnarne i första tenorstämman vid Hjorts och von Bahrs sida, spänstig, pigg, ungdomlig, glad, alltid entusiast, alltid en smula spjufver och tillhörde sedan alltjämt sällskapet O. D., där han ofta vid konserter, speciellt under Jakob Axel Josephsons tid, tjänstgjorde som solist. Littorin hade en talorgan så sonor och vacker, att en scenisk

Sveriges på en gång elegantaste och mest användbara modejournal för hemmen.

Iduns Modellkatalog

Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag. Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

Oumbärlig för alla sömmerskor och alla hem. Nu är tid att prenumerera.

DET FÖRSTA KVINNIGA GYMNASIST- OCH STUDENTMÖTET. 1. PROSTINNAN SANDBERG I HVARS HEM MÖTET HÖLLS. X MEDLEMMAR AF DAMKOMMITTÉN. NÅGRA AF FÖREDRAGSHÅLLARNA: 2. FRÖKEN JEANNA OTERDAHL. 3. FRU GURLI NORENIUS. 4. FIL. KAND. EMILIA FOGELKLOU. 5. FIL. LIC. FRU MAJ LÄGERHEIM-BJÖRCK. 6. MISS G. SAUNDERS, MÖTETS ENGELSKA GÄST. 7-12. MÖTETS BESTYRELSE. 7. FIL. KAND. INGEBORG WIKANDER, ORDFÖRANDE
A LARSSON FOTO.

artist skulle ha kunnat afundas honom den, och styrkan i hans röst var något rent af fenomenalt. Han lär ha placerats, då han tjänstgjorde på Upplands regemente, midt på stora vägen, som leder tvärs öfver Polacksbacken, och gjorde sina kommandorop hörda för en pluton i andra ändan af slätten nere i skogsbrynet vid Hospitalet, och som brandchef i Uppsala hördes hans kommando vida omkring, speciellt den natten, då hans eget hem på Studentkärens tomt lades aska uppe vid Odinslund.

Då skrek "Littan" så, att ingen i hela Fjärdingen och halfva Kungsängen fick en blund, förrän huset, när söndagsklockorna dagen därpå ringde till sabbat, låg helt i aska.

När jag tänker på Alfred Littorin, så olika förstådd, så olika bedömd, ser jag trots alla inrotade Karlbergslater mannen med ett stort, varmt hjärta, och när jag i fantasien söker framkalla hans bild, så ser jag honom sommartid sitta till rors i sin båt ute i Furusundsgattet med sin kära 3-åriga "knallhatt" Krister vid sidan, friska äppelkinder, förgät-mig-ej-blå ögon, ett "lifvadt-gladdt-tjohej!" på läpparna och en kavaj med kantade, stora hål under armarna — för luftväxlings skull.

Littans plats i världen skulle ha varit bland svarta husarerna i "Lützows wilde, verwegne Jagd" eller bland Roosevelts "röda riddare" på Cuba — tapper, oförvägen, glad, musikalisk — le chevalier sans peur et sans reproche. —

Hans död skulle ha varit på slagfältet, hvilket dock aldrig blef honom förunnadt. Men en hjältes död dog han i alla fall, under årtal stridande med lifvets ohyggligaste fiende, kräftan; tyst, modigt, storartadt kämpade han tåligt som en sann kristen, tills den obevekliga en

dag bröt ner den kraftigaste och sundaste kropp, vi, som stå kvar och vänta, kunnat tänka oss.

Med Alfred Littorin bortgick ännu en original Uppsalatyp af den gamla goda, bepröfvade stammen, som på sin sköld omedvetet skrifvit: "Uppsala är bäst."

Tranås den 1 juli 1908.

KNUT NYBLOM.

MAJOR ALFRED LITTORIN.
A. DAHLGREN, UPSALA, FOTO.

Kristendom och ungdomsglädje.

Några intryck från det första kvinnliga gymnasist- och studentmötet med kristligt program.

VID EN VIK af Mälaren på det gamla herresätet Hammarskog ägde den 30 juni — 5 juli det första svenska kvinnliga gymnasist- och studentmötet med kristligt program rum med 64 deltagare.

Afsikten med mötet är den, som tagit sig uttryck i de kända nordiska och svenska gymnasist- och studentmötena, näml. att ställa de unga, som kanske mer än några andra känna sig stå midt i frågornas hvirfvel, inför kristendomen och hvad den betyder. Kv. gymnasister och elever från flickskolornas 8:de klasser ha förut ej haft tillträde till något sådant möte, men efter mycket planerande blef vår önskan om ett flickmöte en verklighet.

Själlva mötesplatsen var idealisk. Tänk er en riktig gammal herrgård med lummiga träd och utsikt öfver en vik af Mälaren och med äkta gammaldags gästfrihet och hjärtevärm. Och inne i denna omgifning en skara ungdom, först kanske en smula blyga, men inom kort så hemmastadda som möjligt. Den yttre ramen vore emellertid inte klar, om ni inte i tankarna följde oss upp på den stora vinden, där deltagarna hade sina mötesplatser, bädd vid bädd. Däruppifrån kunde det nog lång väg höras, att det fanns ungdom, speciellt på mornarna, då "revelkommittén" tutade oss vakna med sin hiskliga mistlur, och man fick se den ena hvita fi-

Lanolita-Tvålen Ferd. Mülhens', 4711, Köln
tillverkning

passar både för den finare och enklare toaletten på grund af sin utmärkta kvalitet och dock låga pris 35 öre.

guren efter den andra störta upp ur bäddarna till tvättborden — och på kvällarna, när glammet inte ville ta slut förrän allas vår doktorinna sjungit "vaggvisor" för oss.

Utfärderna till Viks slott i löfklädda skrin-dor och till Skokloster på båt, måltiderna i det stora tältet, där glada röster och skratt brötos, tills något af de sedvanliga meddelandena tystade ner sorlet för ett ögonblick, eller lekarna eller sången på kvällarna i salongen, med flickor i fönstersmygarna och på golfvet, öfverallt — aldrig glömma vi det! Eller den gången när vi hört fröken Oterdahls "blomvisor" sjungas och ställde oss på lur för att "hugga" den intet ondt anande författarinnan och hissade henne i triumf under hurrarop för att på något sätt visa vår glädje att ha henne bland oss.

Inte går det att räkna upp alla glada minnen från Hammarskogsdagarna, men det strålar af ungdomsglädje från de dagarna. Vi minnas också personligheter, starka, varma och djupa föredrag och gifvande diskussion. — Några namn kunna kanske nämnas, fast det bara blir en torr uppräknig, t. ex. *Kristendomen och kulturen* af kand. O. Mannström, *Kristendomen och personligheten* af

lektor J. Viotti, *Våra ideal* af fröken Jeanna Oterdahl, *Vår ställning till bibeln* af fil. lic. fru Maj Lagerheim-Björck, *Renhet* af fil. kand. Ingeborg Wikander, *Jesus Kristus Fräl-saren* af pastor G. Friman, *Tillkomme ditt rike*, missionsföredrag af fru Gurly Norenus, *Bibelstudium: Profetgestalter* af fil. kand. Emilia Fogelklou, samt den stora sociala frågan och framtiden, diskussion inledd af fil. kand. Dagny Thorvall.

I allt var det som en djup, klar grundton som hördes:

"Förstå och älska lifvet och sök att också du göra din insats i dess spel, hur ringa den än kan bli, men minns att lifvets innersta mening heter kärlek!"

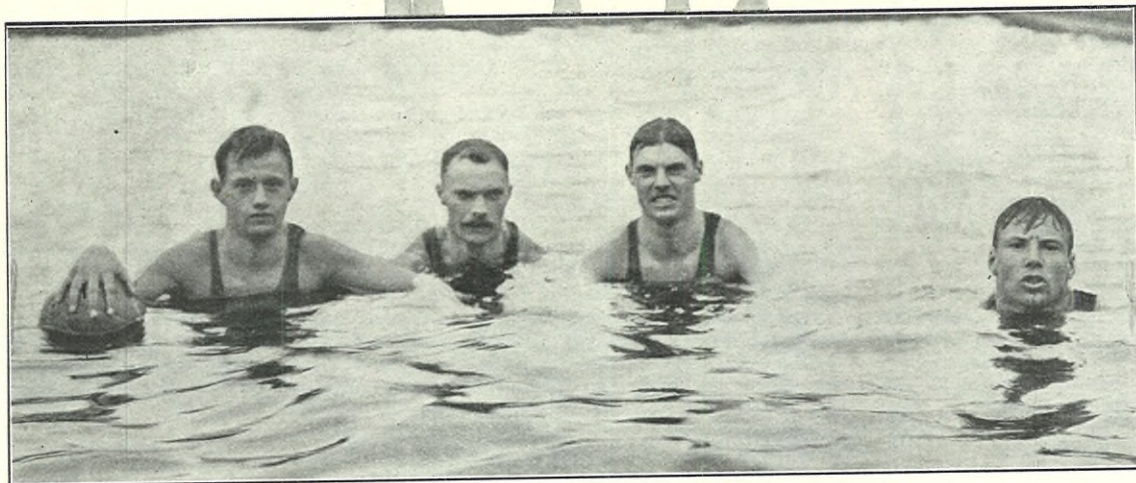
Och när vi ställdes inför krafven och de stora frågorna, som kom det att svindla, då blef det till sist bara ett, som blef det djupaste: Fram för oss stod gestalten af Jesus Kristus, och vi förstodo i ett ögonblicks bäfvande åskådan, att det var lif, fyllt af Honom, som vi längtade efter.

Och litet af vår längtan efter det stora i lifvet, efter rättfärdighet och kärlek sjöngo vi ut i en vers, som kunde ha stått som motto nästan för mötet:

"Lad det kendes vi er unge, som i Verden ingen mer, lad det juble fra vor Tunge, saa forundret Verden ser, lad vor unge Frihed glöde, Solen lig i Vest og Øst, saa vi drage, saa vi nöde bundne Hjerter til dit Bryst."

TOVE.

Den rika tillströmningen af aktuella uppsatser och bilder har föranledt oss att utvidga dagens n:r med fyra sidor, hvilket vi hoppas våra läsare välvilligt beakta.

DE SVENSKA MÄSTERSIMMARNE PÅ STADIUM I LONDON. 1 ADOLF ANDERSSON, BAKER (AUSTRALIEN) OCH HJ. JOHANSSON 2. M. GUMPEL, K. LITTORIN, T. KUMFELDT OCH A. ANDERSSON. UNDERWOOD & UNDERWOOD FOTO.

Känslomänniskor.

En återblick i lifvets tidbok af
Hanna Lundholm.

(Forts.)

DET VAR ej första gången som Daniel kom på besök till plåtslagar Sven. Alfa hade också varit där ett par lördagseftermiddagar, men då hade Sven varit rentvättad, hans blus och hatt hade hängt i den lilla förstugan, som hörde till hvarje lägenhet, barnen hade äfven varit jämförelsevis snygga, och golfvet brukade vara om ej nyskuradt, så åtminstone rensopadt. Ett lapptäcke hade höljt de lumpor, som hedrades med benämningen sängkläder, och fönster och dörrar hade stått vidöppna, ty man får aldrig för mycket af den friska, sköna luften, så hade plåtslagar Svens hustru sagt vid ett tillfälle.

Daniel kände igen det sjuka barnet i sängen. Gossen hette Florius, och Alfa samt Daniel hade undrat, hvarest från föräldrarna fått detta egendomliga namn. De hade ofta sett lille Florius stå som en skyltvakt framför grinden till föräldrarnas trädgårdstappa, när de kommo landsvägen fram. Vid deras åsyn brukade han alltid kila sin väg, såsom de trott af blyghet, och hoppa fram på den smala gången i täppan för att sedan försvinna genom förstudörren som en liten vig ekorre.

Medan Daniel Edborg satt framme vid fönstret, under det Alfa sjöng och vaggade deras son, grydde hos honom en svag misstanke om, att ett visst samband förefanns mellan ordningen i Svens bostad och Florius snabba flykt vid åsynen af honom själf och Alfa.

Daniel kände sig ännu illamående vid tanken på den hetta, som slagit emot honom vid inträdet i Svens stuga — kakelugnen hade varit eldad, oakadt höstdagen var varm och solig, och doften från familjens kvällsvard bestående af ett slags soppa, hvarest halfkokta gråa linser simmade omkring, hade ångat fram ur kakelungnsnischen.

"Tror inte Sven, det skulle vara nyttigt för den sjuke, om vi släppte in litet frisk luft."

På denna Daniels fråga hade Sven svarat genom att börja rycka i fönsterhakarna. Fönstren hade varit tillspikade. Daniel hade hört Sven mumla någonting om att de snart tänkte sätta in dubbelfönster, samt att gumman bedt honom spika till fönstren en dag, när han haft godt om tid.

"Kunde vi inte öppna ventilen?"

Sven hade utan resultat ryckt i en afsliten bandstump, som hängde på väggen. Daniel hade då gått fram och öppnat såväl den inre som yttre dörren.

"Jag skall med det snaraste ställa om, att en läkare kommer hit," hade han sagt, när han begaf sig i väg.

Innan Daniel gick hem, tog han sig en längre promenad i den friska blåsten, dels för att få tänka i ensamhet öfver det han upplefvat, och dels för att ej draga med sig hem något frö till smitta, ifall Florius sjukdom skulle vara af farlig beskaffenhet. Det bjöd emot för honom att göra flere besök den dagen, fastän han därigenom kunnat få full visshet om, huru det var bevändt med skönhetsbehovet hos de andra arbetarne.

Han gick hem med föresats att anförtro sig åt Alfa, men uppgaf det igen, under det han satt och lyssnade till hennes sång. Det var ju ej möjligt annat än att han råkat ut för ett undantagsfall. Hvarför skulle han då onödigtvis förstöra för Alfa glädjen öfver den vackra uppgift, hvilken hon med all sitt varma hjärtas ifver åtagit sig? För egen del ville han ej låta denna lilla missräkning nedslå sitt mod.

När Daniel Edborg lämnat plåtslagar Svens bostad, råkade denne i ursinne. Han slog knytnäven i bordet i harmen öfver hustruns slarf, han hytte åt Florius, som låg och drog sig i sängen för en smula hosta, och han hotade med att piska upp den lille, som till råga på eländet råkat vältas omkull sin tennskål, innan chefen aflägsnat sig, så att soppan flöt på golfvet som en bred ström. Slutet blef emellertid, att allt hans samlade aggriktade sig just mot den, som kommit honom att känna sig skamsen och förödmjukad. Men Sven var en trotsig natur och smälte aldrig en förödmjukelse. Följden här af blef, att han redan nästa dag, när aflöningen utbetalades, sade upp sin bostad. Han tänkte byta om nästa flyttningdag. Hans gamla lägenhet stod tom, och den kunde han få igen för billigare pris än det afdrag på veckolönen, som gjordes för

den nya lägenheten. De hade chefens eget ord på, att de ägde frihet bo hvar de ville.

Samma kväll framfördes plåtslagar Svens uppsägning till Daniel Edborg af kassören, som hade aflöningen om händer. Kassören föreslog, att man helt enkelt skulle ställa Sven mellan valet att bo kvar eller blifva afskedad, men chefen ville ej gå in på detta förslag. "Sven hade rätt," så resonerade han med kassören, "det ord som en gång var sagdt, kunde inte tagas tillbaka."

Att afskeda Sven skulle vara ett missbruk af den makt, som var honom gifven, och Daniel Edborg hade en verklig skräck för att någon skulle få anledning beskylla honom för hänsynslöshet. Det föll honom visserligen in, att Sven ej varit vidare hänsynsfull, men denna tanke sköt han snart åsido, ty Daniel Edborg ställde alltid de största fordringarna på sig själf och hade äfven en gång för alla vant människor vid att fordringar kunde ställas på honom.

Kassören blef vältalig vid försöket att öfvertala chefen till plåtslagar Svens afskedande, men dennes beslut stod ej att ändra. Då lofvade den öfver Svens beteende uppretade mannen sig själf att taga reda på en del andra missförhållanden, som han hört skulle råda ute i den vackra nybyggnaden vid åsen, men till hvilka han förut ej velat sätta tro. Han började göra efterforskningar — han spionerade för att komma till full klarhet, och efter en tid visste han med säkerhet, att åtskilliga familjer, som fått sig tilldelade lägenheter på mera än ett rum, gjorde sig en god inkomst genom att uthyra det ena af dessa rum och i flere fall äfven köket såsom lagerrum åt gårdafarihandlande, hvilka vandrade omkring på landsbygden, men tid efter annan återvände till staden för att fylla sina stora trälådor. Kringvandrande akrobatsällskap hade äfven blifvit inhysta samt en del sjömän, som stannade hemma öfver vintern, dessutom hamnarbetare och till och med lösdriifvare, som ströko landet rundt för att en och annan gång slå sig till ro i staden under några dagar, därunder görande slut på sina hoptiggda slantar.

Kassören talade med gamle Borgman om sin upp-täckt, och denne fann saken bekymmersam, men väg-

rade likväl ingripa direkt genom att gifva chefen del af dessa missförhållanden. Den gamle bokhållaren tänkte i tysthet, att arbetarnas missbruk af "Herr Daniels" välvilja var en småsak i jämförelse med mycket annat, som han, Borgman, ej kunde undgå att lägga märke till. Han längtade för hvar dag, som gick, mer och mer efter att få slå sig till ro och flytta till sin son, specerihandlaren.

Eftersom kassören ej haft något inflytande på chefen, när det gällde Plåtslagar-Sven, beslöt äfven han sig för att tåga tillsvidare. Det var ju alltid förenadt med stort obehag att direkt spela angifvarens roll.

X.

Plåtslagar-Sven var född till agitator, och så småningom drog han den ena efter den andra af arbetarefamiljerna öfver till de gamla bostäderna, som lågo på motsatta sidan af staden. Sven var vältalig, när det gällde att framhålla arbetarnas rättigheter, och i öfvergifvandet af de bostäder som Daniel låtet uppföra, såg han ett bevis på deras frihetssträfvän.

Han studerade flitigt tidningarna och tolkade dem på sitt eget sätt, därigenom tillskapande åt sig en förvånad uppfattning af den påbörjade frihetsrörelsen i de stora kulturländerna. Af naturen var han ej intelligent — endast våldsam, men hans våldsamhet verkade öfvertygande och gaf honom makt öfver svagare viljor. Han angreps slutligen af ett slags storhetsmani, så att han ansåg sig kallad till apostel för främjande af arbetarnas rätt i den lilla staden, men han lyckades aldrig förskaffa dem någon annan förmån än att de fingo bo hvar de ville, och den hade de ju ägt redan förut. Detta glömdes emellertid bort under årens lopp, likasom så många andra af Daniel Edborgs handlingar, framprungna ur hans starka ansvarskänsla för alla dem, hvilka han, genom det beroende, hvori de stodo till honom, ansåg sig kallad att skydda och omhulda. Plåtslagar-Sven fick i stället så mycket mera erkännande.

"När man inte fick bo fritt utan ändå skulle betala sin dryga hyra, så kunde man väl begära att få bo hvar man ville," menade många af arbetarna, och till denna frihet hade Sven förhjulpat dem.

Med åren lämnade Daniel Edborg allt mer och mer tillsynen öfver varfvet och verkstäderna i händerna på sina tekniska biträden. Borgman hade för länge sedan begärt och äfven fått sitt afsked, och själf satt Daniel vid pulpeten både bitida och sent. Han räknade, endast räknade, tills hufvudet värkte, och gjorde upp chimäriska tablåer öfver de väntade årsvinsterna. Han räknade ut räntebeloppen på inteckningar och växlar — adderade och subtraherade i oändlighet.

Affärsställningen var som en tillrasslad garnhärfa

— när han trodde sig finna ett uppslag för att reda ut den och började nysta på ett håll, tog det emot på ett annat. Åt Suneson utfärdades växlar såsom betalning för oguldrna räntor, och det blef slutligen ett verkligt konststycke att balansera denna växelbörd. Någon gång, när Daniel förmådde likasom sätta sig själf utanför det hela — glömma, att det var honom själf det gällde — fann han ett visst intresse i att addera och subtrahera för att hålla det hela i inbillad jämvikt.

Vederkvickelsedagar hade de sista åren varit en lyx, som det ej ens skulle fallit honom in att tänka på, och han blef slutligen till ytterlighet sparsam, när det gällde hans egna personliga utgifter. — Rockarna hvitnade i sömmarna och hans hattar skiftade betänkligt färg, men det märktes knappast af någon, ty hans nobla manlighet kom människor att ej ge akt på hvad slags kläder han bar.

Att spara, när det gällde de förpliktelser, hvori han ansåg sig stå till andra, föll sig emellertid ytterst svårt för Daniel. Han skyllde visserligen på brådsakande kontorsgöromål, när Alfa bad honom följa med till grannlandets hufvudstad, där hon årligen gjorde större inköp för sin och Dans ekipering, men han bad henne aldrig inställa dessa resor. Alfors förtroende till Daniel var blindt, förarna i hans panna sökte hon jämna ut med glädligt skämt, men hon anade ej, att han ständigt pinades af penningbekymmer. Själf hade hon ej haft tillfälle handskas med penningar före sitt giftermål, sedan hade alla hennes önskningar blifvit uppfyllda, och ingen hade lärt henne, hvar gränsen låg mellan sparsamhet och slöseri. Hon lade emellertid märke till, att Daniel ej längre köpte nya konstverk och prydnadsaker, och hon frågade honom en gång om orsaken härtill.

"Vi ha ögonfröjd, som räcker för hela lifvet — inte sant?" svarade han och såg på henne med ömhet. Därpå företog de sida vid sida en rundtur genom hvita salongen, trädgårdssalen och flere af de andra rummen, som hörde till deras hem, och hoppet om, att trasset så småningom skulle kunna redas ut, var ännu så starkt hos Daniel Edborg, att han med Alfa fröjdade sig åt allt det vackra, som hörde till deras egen lilla värld — deras och ingen annans.

Han ansåg sig äfven alltjämt hafva skyldighet att visa medlemmarna af deras umgängeskrets samma uppmärksamhet, som kommit dem till del så väl under hans egen som under hans fars och farfars tid.

Inbjudningarna till den sista sommarfesten hade kunnat utfärdas ovanligt tidigt. Försommaren hade varit varm och jättebigarådradet hade sällan, om ens någonsin, bjudit på ett sådant öfverflöd af saftiga rödgula bär. Unga män i ljusa sommardräkter antrade uppför trädets grenar och stam samt skickade ned ett regn af frukt öfver alla dem, som stodo väntande på gräsplanen. Då gällde det att samla ett så stort förråd som

möjligt, dels för att tillfredsställa den egna aptiten, dels för att fylla de små nätta korgar, som i enlighet med gammalt bruk alltid medfördes till sommarfesten i Edborgs fruktland.

"Min lilla syster längtar efter att jag skall komma hem och medföra någonting godt åt henne," sade en ung flicka, som flitigt böjde sig ned för att samla upp bär från gräsplanen, hvilken rund omkring själfva jätteträdet var öfversälad af den läckra skörden. När korgarna voro fulla, garnerades schäferhattarna inuti med friska vinlöfsblad och fingor i nödfall tjänstgöra som förvaringsrum.

"Gif akt!" ropades emellanåt uppifrån trädet, såsom förbud till ett ännu ymnigare skyfall af frukt, och de unga flickorna böjde sig under skämt och skratt smidigt undan, ty de visste, att man däruppe gjorde sig nöje af att rikta ett anfäll mot deras obetäckta halsar och skuldror, eller mot de nakna hvita armar, som höllos i jämn och liflig rörelse af ifvern att samla så stora förråd som möjligt. De äldre af sällskapet hade slagit sig ned på de gröna trädgårdsofforna, och de yngre försummade ej att för deras räkning fylla de framsatta kristallskålarna.

De, som tröttnat på plundringen af jätteträdet, bildade koteri för lek eller samspråk. På den långsluttande backen, som vette åt Sundet, kastades ring. Där kallades ifrigt på Daniel Edborg.

"Ingen slungar så skickligt som ni," ropade man emot honom, under det de med kulörta sammetsband omlindade ringarna i bågform susade genom luften. Fram och åter, fram och åter flögo de brokiga ringarna, och volangerna på de lätta sommardräkterna fladdrade till vid de graciösa hopp och böjningar, hvartill de unga flickorna tvingades för att hindra ringen från att falla till marken, och i stället fånga den upp på spetsen af det korsformiga spjutet. De vid örnen och halsen fritt fallande lockarna raknade under den häftiga rörelsen i den fuktiga, med åska mättade luften, och schäferhattarna med band- eller blomsteromslingrade kullar förlorade sitt fäste på frisyren och gled baklänges ned öfver de bara hvita halsarna, där de fasthöllos af breda, kulörta hakband.

"En polonäs, en polonäs!" ropade ifriga röster till fru Brita, som lät öfvertala sig till att med berömvärd taktfasthet framlocka en "polonaise française" ur hvita flygel.

Åtskilliga par, bland hvilka äfven Alfa befann sig, ordnade sig till dans i trädgårdssalen och roade sig snart med att själfva komponera de lustigaste nya turerna till fru Britas polonäs.

(Forts.)

ANVÄND
ENDAST
SVENSK
TVÄTTVÅL.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

Veckan 19—25 juli 1908.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalffilé med champinjoner; mjölk; kaffe eller te med gifflar. Middag: Soppa på gurkor, kokt, rökt tunga och chateaubriand med färsk potatis; jordgubbar med vispad gräde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstrad sill med potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kokt kött med lingon; kall nypon-soppa med gräde och skorpor.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; italiensk äggröra; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetariansk juliennesoppa med ostsmörgåsar II; stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; plättar med sylt; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kotleter af kalffärs med spenat; smultron med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med stekta ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Currysoppa med frikadeller; jästmunkar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord;

färsk strömming i låda med färsk potatis; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ugnstekt refbensspjäll med potatis och äppelmos (ringäpplen); vinkallskål med skorpor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; kallt refbensspjäll (rester från fredag) med lingon och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Stekt filé af rödspotta med brynt smör, citron och potatismos; filmjölk med pepparkakor.

RECEPT:

Kalffilet med champinjoner 3/4 kg. kalffilé eller innanlår af kalf, 1/2 msk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 burk champinjoner à 1 kr., 1 1/2 msk smör (30 gr.), persilja.

Äggstanning: 5 äggulor, 2 ägg-hvitor, 1/2 dcl. gräddmjölk, 1 knifsvudd salt, 1 tsk. smör till formen.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltråderna i 1 1/2 cm. tjocka skivor, som bultas lätt och beströs med salt och peppar.

Till äggstanningen vispas äggulor och äggwhitor väl tillsammans med mjölken, smaksätts med litet salt och blandningen hålles i smord form med lock. Formen nedsättes i en kastrull med så mycket kokande vatten att det står jämt med äggmassan. Vattnet får därefter ej koka, utan endast hållas hett, ty annars blir äggstanningen vasslig. När den stelnat skäres den i rutor.

En tackjärnspanna upphettas långsamt och smöret brynes, hvarefter kötskifvorna läggas och stekas hastigt på båda sidor. Stekpannan urvispas med den kokande buljongen, som slås öfver köttet.

Champinjonerna fräses i smöret, en ruta lägges på hvarje bif och 4 champinjoner rundt omkring. Anrättningen garneras med persilja och serveras mycket varm med brynt potatis.

Soppa på gurkor (f. 6 pers.). 2 medelstora färska gurkor, 1 lit. vatten, 2 tsk. salt, 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. socker, 2 tsk. Liebig's kött-extrakt, 1 1/2 lit. god buljong, salt, hvitpeppar, 1 tsk. kallt smör.

Beredning: Gurkorna skalas, klyfvas längs efter, och alla kärnor borttagas noga, hvarefter hvarje halva skäres i 4 delar. Vattnet kokas upp med 2 tsk. salt, gurkorna läggas och få koka 5 min., hvarefter de läg-gas på linne att få väl afrinna. Smöret brynes lätt i en kastrull, gurkorna ned-

VÅRGÅRDA

(Kungl. Hofleverantör)

HAFREGRYN • HAFREMJÖL

Vid beredningen bortslipas icke — såsom ofta sker för att gifva grynen hvitare färg — den gulaktiga, när-ringsrika proteinhinnan. Genom bevarande af denna blifver gröten mera när-ringsrik, fäsmakande och fast (ej lös och slemmig).

Obs. Den extra kvalitén i paketerna

läggas häri, sockras och brynas, tills de fått en vacker ljusbrun färg. Då tillsättes det upplösta köttextraktet, och massan får koka under rörning i 10 min.

Den passeras därefter genom hårsikt, buljongen tillsättes och soppan får koka några minuter, hvarefter den afsmakas noga. Sist tillsättes det kalla smöret och soppan serveras med ostsmörgåsar eller rostadt bröd.

Pudding af kokt kött (f. 6 pers.). 1 lit. kokt, finhackadt kött, 4 ägg, 8 dcl. gräddmjölk, 8 msk. fint stötta skorpor, 1 hg. smör, (skiradt), 2 msk. korinter, 1 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, (1 knifsvudd muskotnöt).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Köttet hackas eller males fint samt blandas med de uppvispade äggen, gräddmjölken, de stötta skorporna, det skirade, men afsvalnade smöret och de rensade, sköljda och förvållda korinterna. Massan omröres väl och afsmakas noga med kryddorna. Om så önskas tillsättes litet rifven muskotnöt.

Massan hålles i smord och brödbestridt form och puddingen gräddas i ugn omkr. 1 tim. Den serveras med lingon eller skiradt smör samt stekt potatis.

Italiensk äggröra (f. 6 pers.). 6 ägg, 1 knifsvudd salt, 1 knifsvudd socker, 1 kkp. fint skuren rökt

skinka eller rester af stekt kött, med-vurst, salt kött, eller tunga.

Till kastrullen: 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Äggen vispas väl och kryddorna tillsätts. Smöret skiras i en kastrull, äggstanningen ihålles jämte det skurna köttet och äggröran omröres försiktigt öfver sakta eld med en sked. När den är stannad upplägges den på varm karott och serveras varm till smörgåsbordet.

Vegetariansk juliennesoppa (f. 6 pers.). 2 lit. växtbuljong (1 blom-kålshufvud, 1/2 lit. jordärtskockor, 1 morot, 1 palsternacka, 1 stor purjolök, 1/2 selleri, 1/2 burk konserverade ärt-er, 1 liten knippa, 1 msk. salt, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1 litet saladshufvud, 2 små morötter, 1 palsternacka, 1 liten purjolök, 1/4 selleri, 2 msk. smör (40 gr.), 1 tsk. socker, salt, hvit-peppar.

Beredning: Grönsakerna och rot-sakerna ansas på vanligt sätt, skäras i små bitar, och påsätts jämte saltet och smöret i kallt vatten att koka med tätt slutet lock omkr. 6 tim. Buljongen silas därefter genom en i hett vatten urvriden servett eller ylleduk och färgas, om så önskas, med litet brynt socker. Saladshufvudet och rotsakerna sköljas och ansas samt skäras i fina strimlor. De brynas därefter i smöret och sockras, den kokande växt-buljongen tillsättes och soppan får koka omkr. 20 min. hvarefter den afsmakas med kryddorna och serveras med rostadt bröd eller ostsmörgåsar.

Ostsmörgåsar II (f. 6 pers.). 14 »Marie»-kär, 2 msk. smör (40 gr.), 1 ägghvita, 3 msk. rifven stark ost.

Beredning: Käxen bestrykas på ena sidan med smör. Ägghvitan slås till lätt skum och blandas med den rifna osten. Ostmassan bredes på käxen, som därefter lägges på plåt och in-sätts i svag ugnsvärme att få vacker rostgul färg. De serveras varma till buljong eller puréer.

Kotleter af kalffärs (f. 6 pers.). 7 hg. benfritt kalffkött, 1 1/2 kkp. gräddmjölk, 1 msk. potatismjöl, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till panering: 2 ägg, 1 1/2 kkp. stötta skorpor.

Till stekning: 4 msk. smör (80 gr.), 3 dcl. buljong eller kokande vat-ten.

Beredning: Köttet tvättas med

SOLO-KÄFFE

från

A.-B. Malmö Kaffekompani.

H. M. Konungens Hofleverantör.

Magnetiskt förädladt enligt svenske patentet n:o 20016 är

det bästa, renaste och drygaste

JAVA-KÄFFE

som finnes i marknaden och säljes i femton olika Javablandningar i rikets förnämsta Kaffe- och Specerläffärer

en duk, doppad i hett vatten, skäres i tärningar och drifves 3 gånger genom köttkvarn. Färsen arbetas därefter väl med gräddmjölken, potatismjölet och kryddorna. Färsen formas till af-långt runda kotleter, hvilka penslas med ägg och vändas i fint stötta skorpor. En tackjärnspanna upphettas långsamt, smöret brynes däri och kotleterna läggas och brynas väl på båda sidor. Eftersom de äro brynta nedläggas de i en kastrull och den kokande buljongen eller vattnet till-sättes och kotleterna få sakta genom-steka med tätt slutet lock 10—15 min. De upplägges på varm karott och säsen hålles öfver.

Färsk strömming i låda (f. 6 pers.). 28 strömmingar, 1 msk. salt. Till lådan: 3 msk. smör (60 gr.), (2 tsk. ansjovissås), 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Strömmingarna rensas, urbanas, sköljas väl och den mörka hin-nan skrapas bort. De beströs därefter in- och utvändigt med saltet och få ligga en stund. En elfast omelettåda smörjes med 1 msk. af smöret och be-strörs med stötta skorpor. Strömmingarna nedläggas i lådan tätt intill hvar-andra. Resten af smöret lägges i flocker ofvanpå, om så önskas öfverhälles ansjovissåsen och sist öfverströses de stötta skorporna. Lådan insättes i god ugnsvärme och strömmingarna få steka, tills de äro vackert bruna.